

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENÉ VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

BESCHOUWINGEN OVER DE WET VAN 15 JUNI 1935

Redevoering gehouden door M. RAOUL HAYOIT DE TERMICOURT,
Procureur Generaal bij het Hof van Beroep te Brussel,
in de plechtige Openingszitting van 16 September 1935.

Mijne Heeren,

Onze eerste gedachte gaat naar Haar Majesteit de Koningin wier tragisch overlijden het gansche Land in verslagenheid heeft gedompeld. Wreede ramp, die ieder onder ons met het innigste wee heeft vervuld.

Nauwelijks was Haar Majesteit Belgische Prinses geworden of Zij had alle harten gewonnen. Wij droegen Haar op de handen om Haar eenvoud, Haar stralende schoonheid en Haar buitengewone gaven van hart en ziel.

In deze beroerde tijden, waarin de meeste gemeederen aan het wankelen zijn gebracht, gaf de Koningin het voorbeeld van kalm vertrouwen in de toekomst. Zij was de glimlach die de hoop inboezemt. Met een innemende bevalligheid toonde Zij zich overal waar een lijden te lenigen viel, moedigde de ongelukkigen aan en prikkelde al de pogingen die strekten tot den vooruitgang van de wetenschap en het welzijn van het Volk. Wie zou ooit kunnen vergeten dat het, onlangs nog, aan Haar persoonlijk initiatief te danken was dat heilzame maatregelen

werden getroffen ten bate van de noodlijdende familiën ?

Was Zij trouwens niet een toonbeeld van huiselijke deugden ? Z. M. de Koning was door Haar waakzame genegenheid omringd en Zij verleende Hem den verstandigsten en schrandersten bijstand. Haar teederste zorgen waren voor Haar welbeminde kinderen die aldus in een kring van innig en warm familieleven opgroeiden. En van die haardstede was Zij de zonnestraal.

Nochtans loerde op Haar de onverbiddelijke dood... Op 29 Augustus, zoo korten tijd na het omkomen van Koning Albert, is Zij heengegaan in den bloei des levens, in den vollen glans van Haar schoonheid en Haar moederschap.

En op Haar doodsbed riep de tegenstelling tusschen Haar wreede wonden en de zachtheid van haar gelaatsrekken in onzen geest het beeld op van Haar gansche leven : eenvoud en grootmoedigheid in het aannemen van alle opofferingen en innige toewijding aan de Haren en aan het Land.

Wij herinnerden ons de witte *Fylgia*, bode van vreugde en hoop, die ons de bevalligste aller Prin-

sessen had aangebracht... een Vorst, wiens oogen het geluk uitstraalden, begroette Haar... de zon en het leven lachten Hen toe, terwijl een eindeloze en geestdriftige toejuicing den zang der klokken en het gillen der misthoornen dempte... En nu... een Koning, alleen met Zijn oneindigde smart, volgt een lijkwagen... het doodenlied der klokken valt in een ontzaglijke stilte, die een lang vaarwel is van het heele land... de harten vermorzelen zich op een zwijgend graf...

Indien de Koningin, alvorens deze aarde te verlaten, een laatsten wensch had kunnen uitdrukken, dan zou Zij ongetwijfeld aan Haar Volk hebben gevraagd zich trouwer nog te scharen rond den Koning en Zijn kinderen. Aan het vervullen van dezen wensch zullen wij nooit te kort komen.

Mogen in deze verzekering van trouw en in den eenstemmigen rouw der Natie, Z. M. de Koning en H.H. de Koninklijke Prinsen een troost vinden voor de zware beproeving die Hen heeft getroffen.

* * *

De wet op het gebruik der talen in gerechtszaken staat in het teeken van de eendracht die aan het Land, na de rampen die het zijn overkomen, meer dan ooit noodig is.

Deze wet vereffent een geschil, dat sinds meer dan 90 jaren aanleiding heeft gegeven tot een hevigen en vurigen strijd om het huldigen en het bewerkstelligen van de gelijkheid tusschen onze twee voornaamste taalgemeenschappen.

De Vlaamsche beweging ving aan met het jaar 1840 (1), toen 200 gemeenten en 80.000 Belgen een verzoekschrift indienden bij de wetgevende Kamers opdat, in het Vlaamsch gedeelte van het Land, geen magistraat zou benoemd kunnen worden, tenware hij 't Nederlandsch machtig ware. Er was met aandrang gevraagd dat vóór de Rechtbanken het Nederlandsch zou gebruikt kunnen worden door de partijen en de betichten en dat dezen door de rechters zouden worden verstaan.

In 1856 werd door de Regeering een Commissie ingesteld wier voorstellen kunnen worden samengevat als volgt :

1) De magistraten, die tot een rechtsmacht behooren waarvan de zetel in een Vlaamsche gemeente is gevestigd, moeten de beide landstalen machtig zijn ;

2) Deze rechtsmachten zullen tweetalig zijn en de rechtspleging ervoor zal in 't Fransch of in 't Nederlandsch, ter keuze van den aanlegger, gevoerd worden ;

3) Den advocaten wordt opgelegd zich van de taal der rechtspleging te bedienen.

(1) Rond het zelfde tijdstip eischte de dichter Mickiewicz het recht op voor de Slavische Volken zich van hun eigen taal te bedienen.

Die besluiten werden vinnig bestreden, met name wat de twee laatste punten betreft, door den Procureur Generaal De Bavay in zijn openingsrede van 15 October 1864 (1), en dit niettegenstaande de gemoederen in hevige beroering waren gebracht naar aanleiding van de zaken Coucke-Goethals in 1860 en Karsman in 1863.

De Procureur generaal de Bavay gaf grif toe, dat Vlaamsche magistraten dienden benoemd te worden in de Vlaamsche gemeenten, maar hij betwistte dat de rechtspleging zelve in 't Nederlandsch gevoerd moest worden. « Het valt niet in de bevoegdheid » van het gerecht, schreef hij, tot ontwikkeling van » de Vlaamsche cultuur bij te dragen. » (2)

Op 5 December 1867 (3) stelden de Volksvertegenwoordiger Delaet en 19 zijner Collegas voor, dat de besproken wet op de rechterlijke inrichting zou aangevuld worden door een beschikking die luidde : « In de provinciën Antwerpen, West- en Oost-Vlaanderen, Limburg en in de arrondissementen Brussel en Leuven kan niemand tot een rechterlijk ambt benoemd worden, indien hij de Vlaamsche taal niet machtig is. »

Dat voorstel nam een der besluiten over van de Commissie van 1856 en strookte met de zienswijze van de Bavay. Tot staving ervan deed Delaet gelden, dat men in geen vrij en beschaafd land kon aannemen dat een burger worde gedagvaard vóór een rechter die niet bekwaam is hem te verstaan, tenzij door bemiddeling van een tolk. (4)

« Men heeft ons opgeworpen, voegde Delaet er » aan toe, dat wij de verdeeldheid zullen zaaien en » de eenheid van het land bedreigen ». En zijn tegenbetoog is nog van actueel belang : « De eerste voorwaarde van de Vaderlandsliefde is het » bewustzijn dat men een burger is, dat men in zijn » land wordt geteld. » (5)

Niettegenstaande het herhaalde aandringen van Delaet en zijn collegas werd het voorstel afgewezen en dit om tweeërlei redenen.

Van den eenen kant beweerde Bara, Minister van Justitie, dat in het Vlaamsch gedeelte van het land al de Magistraten de Nederlandsche taal machtig waren, hetgeen het voorstel als overbodig liet voorkomen. (6) Van den anderen kant trachtte de Volksvertegenwoordiger Hymans waar te maken, dat het voorstel aan geen verlangen van het Vlaamsche Volk beantwoordde en enkel diende aanzien te

(1) La Question flamande dans ses rapports avec les affaires judiciaires.

(2) La Question flamande dans ses rapports avec les affaires judiciaires, bl. 34 en 35.

(3) Parlem. Hand. Kamer, zittingsjaar 1867-1868, bl. 281.

(4) Parl. Hand. Kamer, zittingsjaar 1867-1868, blz. 312.

(5) Zinspeling op de propaganda gevoerd door de krant «De Grondwet»: «Belgen met onze rechten, maar zonder rechten geen Belgen». «De Grondwet» van 2 Novemb. 1863.

(6) Parlem. Hand. Kamer, 1867-1868, bl. 313.

worden als een eisch van Vlaamsche letterkundigen, wien hij trouwens hulde bracht. (1)

Had Bara gelijk, dan begrijpt men moeilijk waarom hij op het ingediende voorstel weigerde in te gaan, vermits het geen wijziging aan den toestand moest brengen. Nam men met Hymans aan, dat de voorgestelde tekst een eisch was van de Vlaamsche letterkundigen, dan ook was er geen enkele reden voorhanden tot afwijzing.

Integendeel ! Rond hetzelfde tijdstip, in een vlugschrift dat opzien had gebaard, wees er een jonge advocaat terecht op, dat een taal enkel bestond, dank zij haar literatuur en dat alle literatuur uit het Vaderland was ontsproten. « Zij is, voegde hij er aan toe, het kenmerk van een Volk. » (2)

En hoe zou men kunnen ontkennen dat een letterkundige strooming, die reeds talrijke vereenigingen en rederijkerskamers in het leven had kunnen roepen (3), die in alle groote gemeenten de inrichting van Volksbibliotheken tot stand had gebracht, hoe zou men kunnen ontkennen dat zulk een letterkundige strooming heerlijk getuigde van het haken van een volk naar een hooger en geestelijken stand ? Bewees zij niet dat het volk de vleugels van zijn geest wenschte uit te slaan en boven de alledaagsche wereld uit te stijgen ?

De vergissing door het meerendeel der voorstanders van 't Fransch in België begaan, ligt hierin : zij hebben gemeend dat de Vlaamsche beweging zich niet in alle lagen vertakte, dat het Volk haar gansch onverschillig was, dat het enkel gold een gril van letterkundigen of een troef in het spel van politiekiers.

Gewis, tegen het verspreiden van de Fransche taal is Vlaanderen nooit gekant geweest; nooit heeft het de uitroeiing of wering van 't Fransch gevraagd of gewenscht en, heden zelfs, heb ik er dikwijls over hooren klagen dat de jongste wetgeving op het onderwijs een te geringe plaats toekende aan het aanleeren van 't Fransch. Maar nooit dan ook, in den loop zijner geschiedenis, heeft het Volk aangenomen dat zijn taal aanzien zou worden als een lagere taal, goed voor lieden zonder voldoende opvoeding. Derhalve, van den beginne af, heeft het taalvraagstuk het Volk belangstelling ingeboezemd; Vlaanderen heeft zich met kalmte, maar dan ook vol vertrouwen aan de zijde geschaard van degenen die het karakter en den eigen aard van zijn ziel en taal willen doen eerbiedigen.

Sommigen hebben ook uit het oog verloren, dat de gerechtshoven en de rechtbanken verheven centra

uitmaken van intellectueel leven ; zij hebben de opdracht onderschat, welke den juristenstand op sociaal gebied wordt toegeschreven. (1)

Hadde men in 1869 in Vlaanderen de rechterlijke inrichting doen berusten op het beginsel van een oprechte tweetaligheid, dan zou de rechterlijke wereld op het Volk een inniger en vruchtbaarder invloed hebben uitgeoefend ; verdere moeilijkheden zouden, tot iedereens bevrediging, vermeden zijn geweest en, per slot van rekening, zou het Fransch definitief burgerrecht verworven hebben. (2)

Ondanks de beoordeeling van Hymans en de meerderheid van de Kamer in 1867, is het onomstootelijk waar, dat indien de wetgever zich later er rekenschap van heeft gegeven, dat het Vlaamsche vraagstuk diende opgelost te worden (3), die kentering te wijten is aan het feit dat, van jaar tot jaar, de Vlaamsche letterkundige strooming zich ruimer heeft ontwikkeld en de literatuur een hooger vlucht heeft genomen.

Ik bepaal mij tot het aanhalen van twee namen : Conscience, wiens invloed en overwicht heden somtijds wordt verloochend, maar die nochtans zich er op kan beroemen, dat hij het Vlaamsche Volk den luister van zijn verleden heeft herinnerd, Vlaanderen bewustzijn wakker heeft geschud, in een woord, dat hij zijn volk heeft leeren lezen, lezen in zijn eigen taal ; en boven hem, Guido Gezelle, die gansch zijn leven zijn gehechtheid heeft gezongen « aan wat er nog Vlaamsch is, aan Vlaamsche zeden, aan Vlaamschen godsdienst » (4)

Wie, beter dan hij, heeft de eenvoudige schoonheid van Vlaanderen beschreven alsmede de flinke wilskracht van zijn volk ? Welke eenvoud, ja, en toch welke kracht als hij zingt :

Den eekenboom bewondere ik
die, wortelvast, alleen,
in 't slaghout, en van krachten en
van schoonheid heel gebleven
de keizer schijnt, het opperhoofd,
de herder, algemeen,
der machteloze rijzels, die
beneên zijn grootheid beven.

Terwijl, geschoten hemelwaards,
als uit nen boge, snel,
den espenboom ik striemen zie
van verre ; en teeken geven
dat hier, in onze lucht en in
de vele gronden fel,
van 't vogelvolle Vlaanderland
nog boomen staan, die leven.

(1) Te dien opzichte zie de indrukwekkende redevoering van den heer Rubbens, Parlem. Hand. Kamer, zitting 19 October 1933.

(2) Eeuwenlang bekleedde het Fransch in Vlaanderen den rang van een tweede landstaal (des Cressonnières. Essai sur la question des Langues, bl. 63).

(3) Wetten van 17 Augustus 1873, 3 Mei 1889, 4 Sept. 1891, 21 Feb. 1908, Kon. Besl. van 2 Oct. 1918, de laatste huishuurwetten ; zie ook de K. B. van 4 Oct. 1925, 14 Jan. 1928 en 4 Juni 1928 en de wetgeving op het gebruik der talen in bestuurszaken en in het onderwijs.

(4) Vlaamsche Dichtoefeningen voorgesteld aan de Jeugd van Roesselaere.

(1) Parlem. Hand. Kamer, zittingsjaar 1867-1868, bl. 318 en 328 « une affaire de dilettantisme littéraire », « un mouvement littéraire ».

(2) Défense de la langue néerlandaise et Exposé des griefs des Flamands, par C. Biart, bl. 6 en 20.

(3) Zie nauwkeurige inlichtingen in Parlem. Hand. Kamer, zittingsjaar 1867-1868, bl. 327.

En elders :

O Vlaanderen ! schoonheidsdroom,
in levend wezen aan mijn gierig oog geboden !
Welddadig hartebloed
dat staag al de aders voedt
waaruit het leven borrelt, gulpwijze uitgevloten ! (1)

Zulke beeldrijke bezieling vond weerklank in het hart van Vlaanderen. De dag moest aanbreken waarop, in den geregelde gang onzer instellingen, voldoening zou worden geschonken aan het verlangen van een volk naar verheffing van zijn cultuur.

* * *

Het voornaamste beginsel, dat aan de wet van 15 Juni 1935 ten grondslag ligt, is de ééntaligheid : « streektaal-gerechtstaal ». Door streektaal wordt hier bedoeld « de taal welke gewoonlijk wordt gesproken door de meerderheid der inwoners van het rechterlijk arrondissement ». (2)

De Belgen vermeien zich in het herinneren aan het oude recht en de gewoonten die in hun provinciën heerschten. De tijd ontbreekt om dat recht en die gewoonten te bestudeeren zooals het behoort. Nochtans meen ik, zonder tegenspraak te duchten, te kunnen beweren dat een *beperkte* tweetaligheid geenszins in strijd zou zijn geweest met de opvatting van onze voorouders.

De Raad van Vlaanderen stelde in 't Fransch al de akten op, welke betrekking hadden op het Fransch gedeelte van Vlaanderen of op de streek van Doornik. (3)

Te Luik was de « Official » verplicht de geschillen in 't Nederlandsch te beslechten, wanneer zij Vlaamsche rechtsonderhoorigen aanbelangden. (4) De kerkelijke rechtsmachten te Tongeren, Maestricht en St. Truiden waren tweetalig. (5) Vóór het Hooge Hof van Limburg, wanneer de partijen zich van verschillende talen bedienden, was de rechtspleging gevoerd in de taal van den verweerder. (6)

Behalve op enkele tijdperken, sprak de Raad van Brabant recht in 't Fransch of in 't Nederlandsch naar het de partijen schikte : de voorkeur was aan den verweerder gegeven. (7)

Vóór het Parlement te Mechelen ingesteld door Karel den Stoute (8), werd weliswaar de rechts-

pleging uitsluitend in 't Fransch gevoerd. (1) Maar die bepaling dient beschouwd als een der redenen waarom de Staten de herroeping eischten van het Edict van Thionville. Voldoening werd hun geschonken en het Parlement vervangen door den Grooten Raad. Een der bepalingen van den Charter van de nieuwe instelling luidde :

« Item dat de saecken die voor den selven onzen » Grooten Raede gehandelt selen worden, uyt eeni- » ge van de voorscreven landen, selen worden be- » leydt ende bedinckt tusschen den ghenen die 't » aencleeft, in alsulcker taelen als men gemeynlijck » spreckt in den lande daer die verweirders woon- » achtig sin. (2)

Gewis, verder, onze tradities vertrappende, legde het Fransch Bewind het gebruik van de Fransche taal op voor al de akten en vonnissen. (3) En op zijn beurt, na een overgangstijdperk, legde Koning Willem het gebruik op van 't Nederlandsch (4) in 't Vlaamsch gedeelte van het land en in 't arrondissement Brussel. Maar er wordt algemeen aangenomen dat deze dwangmaatregel een der aanleidingen werd tot de omwenteling van 1830. (5)

Dat verleden is leerrijk. Geen wonder dus dat, wanneer de Minister van Justitie, de Lantsheere, het gebruik der talen in de burgerlijke gerechtszaken wenschte te doen regelen, hij er zich op toelagde, dat de voorgestelde oplossing de vrijheid der partijen zou eerbiedigen.

Het ingediend ontwerp (6) omvatte de nieuwe Boeken I, II en III van het wetboek van rechtspleging in burgerlijke zaken. Het artikel 17 luidde : « In de provinciën Antwerpen, West- en Oost- » Vlaanderen, Limburg en in het arrondissement » Leuven genieten de partijen en advocaten het » recht in 't Nederlandsch te schrijven en te pleiten.

» In de andere gedeelten van het land kunnen zij » van dat recht geen gebruik maken, indien de » rechters of een dezer, het Openbaar Ministerie, de » tegenpartij of haar mandataris verklaren het Nederlandsch niet te verstaan. »

De h. Van Isacker (7) en de Regeering (8), respectievelijk in 1928 en in 1930, dienden wetsvoor-

(1) Manuscript No 5929 — Bibliothèque de Bourgogne — Brussel fol. 8.

(2) Charter van 11 Febr. 1477 — Manuscript No 5929, fol. 21.

(3) Besluit van 2 frimaire jaar IV.

(4) Besluiten van 15 September 1819 en 26 October 1822. Het gebruik der Nederlandsche taal was verplichtend geworden te rekenen van 1 Januari 1823.

(5) Het besluit van 4 Juni 1830 liet de partijen toe de Fransche taal te bezigen. In geval van oneenigheid tusschen de partijen, besliste de rechter met inachtneming van het belang der partijen. Dat Besluit werd te laat uitgevaardigd om aan de misnoegdheid een einde te maken.

(6) Dat ontwerp op 28 November 1876 ingediend, en daarna vervallen naar aanleiding van de ontbinding der Kamers, werd in 1894 vóór de Kamers teruggebracht door den Minister Begerem.

(7) Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1927-1928, Nr 138.

(8) Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1929-1930, Nr 149 en zittingsjaar 1932-1933, Nr 33.

(1) Onze Dichters der « Heimat » door Aran Burfs, bl. 29, 30 en 67.

(2) Verslag Marck nr 136 Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 192-1933, bl. 12.

(3) Verslag uitgebracht door Vandermeersch — Vlaamsche Commissie, bl. 135. Doornik maakte deel uit van het rechtsgebied van den Raad van Vlaanderen van 1522 af tot 1668 en van 1713 af tot 1775.

(4) Bormans — Edits et ordonnances de la principauté de Liège, boek I, bl. 691.

(5) O. Pyfferoen. Het gebruik der talen in burgerlijke zaken, bl. 16.

(6) Kurth. La Cité de Liège au Moyen-âge, t. II, bl. 59.

(7) Des Cressonnières — op. cit. bl. 29, 244 en 225. In feite, nochtans, waren de meeste beschikkingen in 't Nederlandsch gesteld.

(8) Edict van Thionville — 20 Dec. 1473.

stellen in, die ook het beginsel der tweetaligheid huldigden, maar alleenlijk ten opzichte van de rechtsmachten van Brussel en het Vlaamsche landsgeedeelte.

Daarentegen was het door den h. Volksvertegenwoordiger Romsée ingediende voorstel ingegeven door het beginsel der volstrekte ééntaligheid (1). Nochtans in de Memorie van toelichting gaf schrijver toe: « Zijn er ten voordeele der Walen (2) » uitzonderingen te maken op den algemeenen stelregel dat de rechtsmacht in en voor Vlaanderen » door middel van de Nederlandsche taal moet uitgeoefend, dit kan onderzocht, rekening houdende » onder meer met het beginsel der wederkeerigheid, » de positie die Wallonie bereid is aan de Vlamingen te waarborgen. » (3)

In spijt van loffelijke pogingen en van onze traditiën, werd het beginsel der strikte ééntaligheid aangenomen als de hoeksteen van de nieuwe wetgeving.

De redenen die er van werden opgegeven zijn uiteenlopend. Sommigen hebben het tweetaligheidstelsel beschouwd als slecht op zich zelf. « Wij hebben », zei de h. Senator Lebon in een geestdriftige redevoering, het failliet van die poging (de verspreiding der tweetaligheid) beleefd, dewelke van ons Volk een ras van muilezels zou gemaakt hebben... » (4).

Anderen gaven toe dat dit beginsel op zich zelf uitmuntend was; zij wezen het nochtans af om feitelijke redenen: « Ernstig gewaarborgd en eerlijk » toegepast, schreef de h. Verslaggever van de Senaatcommissie, zou het een ideaal stelsel zijn. « Het zou de volstrekte gelijkheid en vrijheid verwezenlijken. Doch het is overbodig bij deze platonische vaststelling stil te blijven staan. Blijven wij bij de werkelijkheid van vandaag. » (5)

Anderen nog namen de tweetaligheid aan, maar — en die eisch was geheel en al rechtvaardig — op voorwaarde dat zij op het gansche Land worde toegepast. « Wij verklaarden als Vlamingen, sprak de h. Minister van State Van Cauwelaert, dat wij de tweetaligheid konden aannemen, maar wij wezen haar van de hand omdat de Walen er niet van willen. » (6) En hij voegde er geestig aan

toe: « In werkelijkheid zijn de formules die thans aangenomen worden, van Waalschen oorsprong. »

Ook stelde de h. Senator De Clercq vast, dat het Walenland een ingeboren afkeer had voor de tweetaligheid (1).

't Is onmogelijk te betwisten, dat de meest uitgesproken tegenstrevers van het tweetaligheidstelsel Walen waren (2). Zij schijnen zich niet te hebben herinnerd dat hun voorouders er prijs op stelden, dat hun kinderen 't Vlaamsch aanleerden (3). Moet men, nochtans, alle hoop opgeven dat zij zich in de toekomst zullen schikken naar den oordeelkundigen en vaderlandsilvenden raad van Dumortier, die voor de Kamer bitter betreurde Vlaamschonkundig te zijn en de vurigste wenschen uitdrukte opdat het Nederlandsch in Wallonië worde verspreid? (4). Ik denk het niet. De ontwikkelde Walen zullen begrijpen dat het in hun eigen belang is en bovendien dat het een maatschappelijke plicht is de taal te verstaan, die in een uitgestrekt gedeelte van het Vaderland wordt gesproken (5).

't Is trouwens opvallend dat, ondanks het Parlement het tweetaligheidstelsel krachtadig heeft verworpen, meerdere bepalingen van de nieuwe wet nog den stempel van dat beginsel dragen (6). Het is, mijns inziens, niet uitgesloten dat, in de toekomst, als de Vlaamsche taal hare opnieuw verworven rechten ten volle zal genieten, het streven naar een beperkte tweetaligheid de bovenhand zal hebben in het gansche Land (7), wel te verstaan dat het Fransch in Vlaanderen — evenals het Nederlandsch in Wallonië — enkel een ondergeschikten rang zou bekleeden en, diensvolgens, in geenerlei mate den opbloei van de voornaamste streektaal zou kunnen belemmeren.

* * *

Het tweede beginsel door de wet gehuldigd is de eerbied voor den eenparigen wil der partijen.

In burgerlijke zaken en in handelszaken hebben de partijen het recht bij gemeen overleg te vragen, dat de rechtspleging worde voortgezet in een andere taal dan de taal der streek (8).

Het zelfde recht wordt, mits zekere voorwaarden,

(1) Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1929-1930, Nr 200 en zittingsjaar 1932-1933, Nr 35.

(2) De h. Romsée beoogde de Walen die in Vlaamsche gemeenten woonachtig zijn, met uitsluiting van de Franschspreekende Vlamingen.

(3) Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1932-1933, Nr 35.

(4) Redevoering gehouden op een Volksvergadering te Antwerpen ingericht door den Bond der Vlaamsche Rechtsgelerden (Rechtskundig Weekblad, 1935, bl. 715). De h. Lebon voegde er echter aan toe en legde er den nadruk op, tijdens de bespreking der wet, dat « niemand het Fransch uit de intellectuele cultuur wenschte te weren ». (Parlem. Hand. Senaat, 9 en 10 April 1935, bl. 471 en 480).

(5) Verslag uitgebracht door den h. Senator Declercq. Parlem. Besch. Senaat, zittingsjaar 1934-1935, Nr 86, bl. 3.

(6) Beknopt Verslag-Kamer-Zitting, 8 November 1933.

(1) Parlem. Besch. Senaat, zittingsjaar 1934-1935, Nr 86, bl. 3.

(2) Zie o.m. de verklaring van den h. Bovesse - Parlem. Hand. Kamer, 3 Mei 1934, bl. 1417.

(3) Rede gehouden door den Senator Leger. Parlem. Hand. Senaat, 1897, bl. 259; Pholien. Het gebruik der talen in het voormalig Prinsbisdom Luik, bl. 20.

(4) C. Biart — op. cit. bl. 48.

(5) Zie in denzelfden zin de verklaringen van de hh. Hanquet, Legrand en Tschoffen (Parlem. Hand. Senaat, 10 en 11 April 1935, bl. 482-485-494-521 en volgende).

(6) Zie o.m. de artikelen 18, 23, 28, 33, 35 al. 3, 36, 43, 49, 51, 52 § 3, 54 en de bepalingen betreffende het arrondissement Brussel.

(7) Zie o.m. de verklaring van den h. Minister Janson. Parlem. Hand. Kamer, 15 Mei 1934, bl. 1459 en die van de hh. Soudan en De Clercq. (Parlem. Hand. Senaat, 10 en 11 April 1935, bl. 502 en 518.)

(8) Art. 7.

toegekend aan de betichten en beschuldigden die de voertaal van de rechtsmacht, waarvóór zij worden gebracht, onkundig zijn of die zich gemakkelijker in de andere landstaal uitdrukken (1).

Maar opdat, zelfs in dat geval, geen afbreuk worde gedaan aan het beginsel der ééntaligheid der rechtsmachten, zal de rechter de zaak verwijzen naar een rechtbank van een ander taalgebied. De wet verbiedt hem de zaak aan te houden zoodra zij in een andere taal dan de streektaal dient beslecht (2).

In praktijk, ten minste wat de burgerlijke zaken en de handelszaken betreft, zal men zelden toevlucht nemen tot die bijzondere rechtspleging, ten overstaan van de bezwaren die zij medebrengt.

* * *

Het derde beginsel betreft het arrondissement Brussel, met uitzondering van de rechtsmachten bepaald bij het artikel 3.

Daar het arrondissement Brussel tweetalig is, dat bijgevolg het beginsel der taalstreek hier te kort schiet, wordt de keus der taal aan den verweerder gelaten.

De voorkeur aan den verweerder gegeven laat zich gemakkelijk rechtvaardigen.

U zult U er aan herinneren dat dezelfde oplossing door den Raad van Brabant was aangenomen, alsmede door den Hoogen Raad van Mechelen en het Hooge Hof van Limburg (3); zij strookt dus met onze traditiën (4).

Is het immers niet billijk dat, indien de keus der taal aan een partij moet worden gelaten, die partij de verweerder weze? dat de aanlegger die het optreden van het gerecht uitlokt, die in den algemeenen regel de zaak moet aanhangig maken bij den rechter van de woonplaats van den verweerder (5), wien de bewijslast wordt opgelegd, verplicht worde dat bewijs te leveren in die der streektalen welke door den verweerder wordt verstaan (6)?

* * *

Na deze algemeene overwegingen, past het de artikelen van de wet te ontleden en te verduidelijken.

Daar de zakelijke en merkwaardige verslagen, uitgebracht door de hh. Marck (7) en De Clercq,

een nauwkeurigen commentaar van de wet uitmaken, zal ik mij er toe beperken enkele opmerkingen van practischen aard aan te voeren.

Art. 1, 2 en 3

In drie hoofdpunten verschilt de wet van de ontwerpen ingediend door de Regeering en den h. Van Isacker:

1º) Zij regelt het taalvraagstuk in gerechtszaken vóór de burgerlijke rechtbanken en de rechtbanken van koophandel, evenals vóór de strafrechtsmachten.

2º) Zij slaat niet enkel op het Vlaamsch gedeelte en het arrondissement Brussel maar ook op het Walenland en het Duitsch gedeelte (1).

3º) Zij schakelt uit de oorspronkelijke ontwerpen al — of nagenoeg al — de bepalingen uit, die in strijd waren met het beginsel der ééntaligheid in Vlaanderen en in Wallonië.

Artikel 1 bepaalt dat in betwiste burgerlijke zaken en handelszaken (2) de geheele rechtspleging in 't Fransch zal worden gevoerd voor al de rechtsmachten van eersten aanleg waarvan de zetel gevestigd is in de provinciën Henegouwen, Luik, Namen, Luxemburg of in het arrondissement Nijvel.

De artikelen 2 en 3 schrijven het gebruik voor van het Nederlandsch vóór de rechtsmachten van eersten aanleg waarvan de zetel gevestigd is in de provinciën Antwerpen, West- en Oost-Vlaanderen, Limburg of in het arrondissement Leuven en vóór de vrederechten en werkrechtsheden van het arrondissement Brussel, wier rechtsgebied uitsluitend bestaat uit Vlaamsche gemeenten, gelegen buiten de Brusselsche agglomeratie (3).

Al de burgerlijke rechtbanken en de rechtbanken van koophandel van eersten aanleg, zoo verklaren artikelen 1 en 2. Door die bewoordingen zijn door den wetgever beoogd: « de vrederechten, de » rechtbanken van koophandel, de scheidsrechterlijke instellingen met publiek karakter (4) en, in » zooverre zij niet in beroep uitspraak doen, de » werkrechtsheden en de rechtbanken van eersten » aanleg » (5).

(1) Daar geen enkele Duitschspreekende gemeente gelegen is in het rechtsgebied van het Hof van Beroep van Brussel, zullen wij de artikelen niet onderzoeken, welke enkel betrekking hebben op die gemeenten.

(2) Wat de gewillige rechtsmacht en de strafzaken betreft, zie de artikelen 9, 14, 15, 18, 19 al. 1 en 2, en 23.

(3) De rechtsmachten van het arrondissement Brussel waarop het art. 3 slaat zijn thans de vrederechten der kantons Assche, Sint-Quintens-Lennik, Vilvoorde, Wolverthem en de Werkrechtsheden van Vilvoorde.

(4) b.v. de scheidsraden voor de werkongevallen. (K. B. van 7 Dec. 1931). De gewone scheidsrechtsheden worden niet door de wet voorzien daar zij, eigenlijk gezegd, geen deel uitmaken van de rechterlijke inrichting.

(5) Verslag Marck, Nr 135, zittingsjaar Kamer 1933-1934, bl. 1; Verslag De Clercq, Nr 86, Senaat, zittingsjaar 1934-1935, bl. 12. Onder het woord « rechtbank » dient men te verstaan: de rechtbank, haar voorzitter (kortgeding, Kon. Besluit, Nr 55 van 23 Dec. 1934, enz.) en het Bureel voor gerechtelijken bijstand.

(1) Art. 20 en 23. Het vraagstuk stelt zich niet vóór de Krijgsrechtsmachten daar zij tweetalig zijn (art. 18 en 25).

(2) Zie, echter, de overgangsbepalingen 55, 56 en 57 al. 2.

(3) Zie bl. 11.

(4) Het verslag uitgebracht door de Commissie van 1856 gaf weliswaar de voorkeur aan den aanlegger; maar dat voorstel bleef zonder gevolg.

(5) Zie o.m. artikelen 39 en 40 van de wet op de bevoegdheid in burgerlijke zaken.

(6) Er dient, echter, aangestipt dat de rechter op de aanvraag van den verweerder kan weigeren in te gaan, indien uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat de verweerder een toereikende kennis bezit der taal gebruikt voor het opmaken der akte tot inleiding van het geding.

(7) De h. Marck is, met de hh. Ministers Janson en Soudan, de voornaamste bewerker van de wet.

Die opsomming is onvolledig. Het kan inderdaad gebeuren dat een *Hof van Beroep* in eersten en laatsten aanleg uitspraak doet. Ik haal twee gevallen aan: de eischen gegrond op de wet van 30 Juli 1934 op de vervallenverklaring van den staat van Belg en de fiskale aangelegenheden beheerscht door de wet van 6 September 1895 (1). Bij ontstentenis van een bijzondere bepaling (2) zijn, in deze gevallen, de artikelen 1 en 2 van toepassing op de Hoven van Beroep (3).

De wetgever heeft ook nagelaten op *tuchtgebied* maatregelen uit te vaardigen. Artikel 4 van de wet van 4 September 1891 bevatte een reglementeering van het gebruik der talen in tuchtzaken; maar daar die reglementeering gesteund was op de wetgeving in strafzaken en deze wetgeving door het IIe Hoofdstuk en het artikel 67 van de nieuwe wet is ingetrokken, worden voortaan de tuchtzaken in taalopzicht gelijk gesteld met de burgerlijke aangelegenheden.

De wetsbepalingen over de burgerlijke rechtsvordering zijn inderdaad op de tuchtzaken toepasselijk, indien de wet geen bijzondere rechtspleging voorschrijft.

Wij zullen verder zien hoe de wetgever het recht heeft gewaarborgd van de rechtsonderhoorigen die woonachtig zijn in een gemeente liggend op de taalgrens (4).

Artikel 4

Dit artikel slaat op de burgerlijke rechtbanken en de rechtbanken van koophandel van eersten aanleg (5), waarvan de zetel in het arrondissement Brussel gevestigd is, zelfs als zij zitting houden buiten de Brusselsche agglomeratie (6), maar uitgenomen die in het artikel 3 vermeld (7).

Vóór die rechtsmachten wordt de verweerder gedagvaard in 't Nederlandsch of in 't Fransch naar gelang hij in een Vlaamsche of in een Waalsche gemeente woonachtig is. Door « Vlaamsche » en « Waalsche » gemeenten zijn hier bedoeld: « de » gemeenten waar de *betrekkelijke* meerderheid der

» inwoners, volgens de jongste tienjaarlijksche telling, meest Nederlandsch of Fransch spreekt » (1).

Is de verweerder in een gemeente van de Brusselsche agglomeratie woonachtig, te weten in een gemeente door de wet aanzien, en trouwens in feite, tweetalig, of heeft hij in België geen gekende woonplaats, dan wordt hij onverschillig, naar keuze van den aanlegger, in 't Fransch of in 't Nederlandsch gedagvaard.

Een geval werd niet onder de aandacht van den wetgever gebracht: In welke taal dient de dagvaarding vóór de hierbedoelde rechtbanken opgesteld, als de verweerder in een Duitsch-sprekende gemeente woonachtig is? Vermits in dat geval de wet den eischer geen verplichting oplegt, staat het hem vrij den verweerder in om 't even welke taal te dagvaarden, waarin een rechtspleging vóór die rechtbanken mag gevoerd worden.

Nopens de draagwijdte van de bewoordingen « in een gemeente woonachtig » is het wellicht niet overbodig eenigen uitleg te geven. Moet men onder het woord « woonachtig » of de Fransche uitdrukking « domicilié » enkel verstaan « de woonplaats » waarnaar het artikel 68 van het wetboek van rechtspleging verwijst?

Het staat buiten kijf dat de wetgever van 1935 ook de verblijfplaats heeft bedoeld, in zooverre de wet voorschrijft er de beteekening aan te doen (art. 68, 8° van het wetboek van rechtspleging). Maar in talrijke overeenkomsten wordt bedongen dat de geschillen die, in verband met de aangegane verbintenissen, zouden kunnen oprijzen, voorgelegd zullen worden vóór de rechtbanken van het arrondissement Brussel en, bovendien, dat partijen in dit arrondissement een woonplaats verkiezen.

Deze bijzondere bepaling van bevoegdheidsuitbreiding blijft onbetwistbaar geldig (2). Maar heeft zij tot gevolg, ten opzichte van het artikel 4 der wet, den verweerder te doen aanzien als « woonachtig zijnde » in de in het contract aangeduide gemeente, al is hij, in feite, in een andere gemeente gevestigd?

Op deze vraag dient, mijns inziens, ontkennend bescheid te worden gegeven. De gekozen woonplaats is een wettelijke onderstelling waarvan de wet de rechtsgevolgen bepaalt (3). Maar die onderstelling kan partijen niet ontslaan van het naleven der gebiedende voorschriften van het artikel 4. De bedoeling, die bij het opstellen van dat artikel heeft

(1) De beslissing van den Directeur der Belastingen is geen vonnis. De Directeur zet het werk voort van het Beheer en oefent de rechterlijke macht niet uit. Cass. 12 Oct. 1891, Pas. I, 244; 15 Jan. 1894, Pas. I, 86; advies vóór Cass. 13 Jan. 1932, Pas. I, 22; Gent, 18 Mei 1911, Pas. I, 103. Zie ook de wetgeving over de misdrijven, op de terechtzitting gepleegd.

(2) Zie, integendeel, het artikel 25 op strafgebied.

(3) Vóór het Hof van Beroep van Brussel zullen de beschikkingen van het artikel 4 nageleefd worden.

(4) Zie de artikelen 55 en 56.

(5) Over de draagwijdte van deze bewoordingen, zie bl. 17 en de nota 1 hierboven.

(6) Het arrondissement Brussel is in drie streken verdeeld: a) de eerste omvat de gemeenten, die in het rechtsgebied zijn gelegen van de vrederechten voorzien in artikel 3;

b) de tweede bestaat uit de Waalsche gemeenten Bierik en St-Renelde;

c) de derde omvat de Brusselsche agglomeratie (art. 41 al. 2).

(7) Vrederecht van het kanton Halle, werkrechtssraad van Halle.

(1) Zie het artikel 42 en den aanvullenden uitleg van den h. Minister Janson (Parl. Hand. Kamer 15 Mei 1934, bl. 1464) en van den h. De Clercq (Parl. Besch. Senaat, Nr 86, zittingsjaar 1934-1935, bl. 25).

(2) Zie de redevoeringen gehouden door den h. Borginon. Parl. Hand. Kamer, 9 Mei 1934, bl. 1436, door den h. Crokaert, Parl. Hand. Senaat, 10 April 1935, bl. 492 en het verslag De Clercq, Nr 86. Parl. Besch. Senaat, zittingsjaar 1934-1935, bl. 3.

(3) Art. 111 van het Burgerlijk Wetboek.

voorgezeten, is dat een verweerder moet gedagvaard worden in de taal der gemeente waarin hij woonachtig is. De wet geeft den voorrang aan de taal des verweerders, maar zij vermoedt dat deze taal de taal is waarvan de meerderheid der inwoners zich bedient in de gemeente waarin hij woonachtig is (1). Welnu, in taalopzicht, bestaat er geen enkel verband onder den verweerder en de gemeente waar hij slechts een woonplaats heeft verkozen. Zooals Colin en Capitant (2) het terecht doen opmerken, is de gekozen woonplaats iets heel verschillends van de woonplaats en, op zich zelf alleen, maakt zij geen woonplaats uit.

Gewis zou men de tegenovergestelde oplossing moeten aannemen, hadde de wetgever zich in het artikel 4 gehouden aan de taal der gemeente *waarin de beteekening geschiedt* (3). Maar zulks is het geval niet: de taal, die in de akte tot inleiding moet gebruikt worden, hangt ongetwijfeld af van de werkelijke woonplaats van den verweerder, zelfs wanneer deze akte aan den persoon van den verweerder (4) wordt beteekend in een andere gemeente dan die waarin hij woonachtig is. Geen enkele reden is voorhanden om de taal van de werkelijke woonplaats des verweerders niet meer in aanmerking te nemen als de beteekening aan een lasthebber wordt gedaan (5).

Artikel 4 luidt verder: « De rechtspleging wordt » voortgezet in de taal der akte tot inleiding van het » geding, tenzij de verweerder, vóór alle verweer » en alle exceptie, zelfs van onbevoegdheid, vraagt » dat de rechtspleging in de andere taal worde » voortgezet ».

De verweerder mag dus vragen dat een andere taal voor de verdere rechtspleging worde gebruikt. Deze bepaling wordt van toepassing onverschillig of de verweerder woonachtig is in een Vlaamsche of in een Waalsche gemeente, in de Brusselsche agglomeratie of in het buitenland (6). Ik voeg er aan toe dat, ondanks de wet het niet voorziet, de inwoners van een Duitschsprekende gemeente, in 't Fransch of in 't Nederlandsch gedagvaard, zich ook op die bishikking kunnen beroepen om te vragen dat de rechtspleging respectievelijk in 't Nederlandsch of in 't Fransch zou worden voortgezet. Het ware onaanneemelijk dat Belgen een recht niet zouden genieten waarop vreemdelingen aanspraak kunnen maken.

De wet, echter, onderwerpt de uitoefening van dat recht aan meerdere voorwaarden. De aanvraag moet gedaan worden door den verweerder zelf (1), mondeling indien hij in persoon verschijnt en, in de andere gevallen, bij een geschrift dat van zijn hand is en hij zelf heeft onderteeekend (2).

De rechter is niet verplicht de aanvraag in te willigen. « Hij kan weigeren, zoo verklaart artikel 4, » op de aanvraag in te gaan, indien uit de elementen van de zaak blijkt dat de verweerder een » toereikende kennis bezit der taal gebruikt voor het » opmaken der akte tot inleiding van het geding. »

« Hij kan weigeren ». Uit den uitleg gegeven door den h. Marck blijkt (3) dat de rechter verplicht is de aanvraag van de hand te wijzen, zoo sommige bestanddeelen der zaak bewijzen dat de aanvrager de taal machtig is, waarin de akte tot inleiding is gesteld, en diensvolgens dat hij enkel de aanvraag zal inwilligen wanneer het aan te nemen is, dat de verweerder die taal onkundig is of hij er een onvoldoende kennis van heeft.

De verklaringen van den h. Minister Janson en van den verslaggever in den Senaat zijn lichtjes ruimer (4). Nochtans uit die verschillende verklaringen moet men onbetwistbaar afleiden, dat de aanvraag enkel kan ingewilligd worden om reden van geheele of gedeeltelijke taalonkundigheid van den verweerder.

De beslissing van den rechter, hetzij hij de aanvraag inwilligt, hetzij hij haar van de hand wijst, moet met redenen omkleed zijn. Daar de aanvraag vóór alle verweer en exceptie wordt ingediend en de rechter op staande voet uitspraak doet, zal het dikwijls moeilijk voor hem zijn met volstrekte kennis van zaak te beslissen.

In welke taal zal de aanvraag ingediend worden en welke zal de taal van de beslissing zijn? De taal van de akte van inleiding of die van de aanvraag?

Artikel 37 schrijft voor dat de tusschenvorderingen zullen *vervolgd* en *gevonnist* worden in de taal gebruikt voor de rechtspleging der hoofdzaak.

Maar het artikel 4 voorziet, op stilzwijgende wijze, een afwijking van dezen regel, wat de aanvraag zelve betreft. Wij hebben er inderdaad op gewezen, dat door het artikel 4 wordt vereischt dat de aanvraag door den betrokkene zou worden ingediend, hetzij mondeling hetzij door een handschrift. En

(1) Zie de verklaring van den h. Lebon. Parl. Hand. Senaat, 11 April 1935, bl. 516.

(2) Boek 1, bl. 427.

(3) Vergelijk met het artikel 38.

(4) Artikel 68 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering.

(5) Men weet dat de keuze van een woonplaats bij een derde als stelling van lasthebber geldt. (Colin en Capitant, boek 1, bl. 428; De Page, *Traité élémentaire de droit civil*, boek 1, bl. 316).

(6) Parl. Hand. Senaat, zittingsjaar 1934-1935, blz. 516 en 518.

(1) En niet door zijn advocaat, zijn pleitbezorger of door een zaakgelastigde. (Parlem. Hand. Kamer, 9 Mei 1934, bl. 1438).

(2) Een verzoekschrift geschreven met een schrijfmachine is niet geldig (verklaring van den h. Marck. Parlem. Hand. Kamer, 9 Mei 1934, bl. 1438). Nopens het geval dat de verweerder noch schrijven noch tekenen kan, zie het commentaar van het artikel 36, nota.....

Het geschrift is vrij van zegel en registratierechten.

(3) Parlem. Hand. Kamer, 9 Mei 1934, bl. 1438.

(4) Parlem. Hand. Kamer, 9 Mei 1934, bl. 1439 — Verslag De Clercq, Senaat Parl. Besch., Nr 86, bl. 15.

daar deze aanvraag moet gegrond zijn op het feit dat de aanvrager de taal der akte tot inleiding onkundig is, neemt ongetwijfeld de wet aan, dat zij in de andere landstaal worde gedaan.

Daarentegen blijft het beginsel, door het artikel 37 gehuldigd, van toepassing op de beslissing van den rechter. Men moet, inderdaad, uit den tekst van de alinea's 2 en 4 van het artikel 4 afleiden dat, in den algemeenen regel, de rechtspleging in de taal van de akte tot inleiding moet worden voortgezet. En de rechter kan enkel de andere taal bezigen nadat hij, op aanvraag van den verweerder heeft beslist dat de rechtspleging in de andere landstaal zal worden voortgezet. De taal der rechtspleging kan dus slechts gewijzigd worden *naar aanleiding van de tenuitvoerlegging* van het vonnis dat die wijzigingen beveelt.

Er dient ook aangestipt te worden, dat de beslissing noch voor verzet noch voor beroep vatbaar is; haar uitspraak geldt als beteekening zelfs, in geval van afwezigheid der partijen (1).

Het artikel 41, luidens welk in elk vonnis of arrest melding moet worden gemaakt van de beschikkingen van de wet, die toegepast werden voor het opmaken van de akten van rechtspleging, dient insgelijks in het onderhavig geval nageleefd te worden.

Artikel 6

Artikel 4 duidt de taal aan, die in het arrondissement Brussel (2) moet gebruikt worden, wanneer een enkel verweerder wordt gedagvaard. Door het artikel 6 wordt het gebruik der talen geregeld als er verscheidene verweerders aanwezig zijn. Die regeling is ingewikkeld; om ze duidelijk te maken, zal ik de verschillende gevallen van toepassing van dat artikel in het licht stellen.

§ I. — BEPALING VAN DE TAAL WAARIN DE AKTE TOT INLEIDING VAN HET GEDING MOET OPGESTELD WORDEN

Eerste vooronderstelling.

Twee verweerders zijn in Vlaamsche gemeenten woonachtig (3) en de derde in een Waalsche gemeente (3) en omgekeerd.

De akte tot inleiding moet in 't Nederlandsch gesteld worden, in het eerste geval, en in 't Fransch, in het tweede geval.

Tweede vooronderstelling.

Het getal van de verweerders, die in een Vlaamsche gemeente (3) en dat van de verweerders die in een Waalsche gemeente (3) wonen, zijn gelijk.

(1) De beslissing is uitvoerbaar op de minuut.

(2) uitgenomen de rechtsmachten bedoeld door 't artikel 3.

(3) gelegen buiten de Brusselsche agglomeratie.

De akte tot inleiding wordt in 't Nederlandsch of in 't Fransch opgesteld, naar keuze van den eischer.

Derde vooronderstelling.

Alle verweerders zijn zonder woonplaats in België. Zelfde oplossing als voor het vorige geval.

Vierde vooronderstelling.

Sommige verweerders hebben geen woonplaats in België.

Zij komen niet in aanmerking bij de berekening van de meerderheid.

Ziedaar de eenige vooronderstellingen die de wetgever in overweging heeft genomen. Nochtans zijn er twee andere waarop de aandacht dient gevestigd te worden :

Vijfde vooronderstelling.

De verweerders zijn alle in de Brusselsche agglomeratie woonachtig of in Duitschsprekende gemeenten, of de eenen wonen in de Brusselsche agglomeratie en de anderen in Duitschsprekende gemeenten.

De keus der taal is aan den eischer gelaten.

Zesde vooronderstelling.

Een of meerdere verweerders wonen in de Brusselsche agglomeratie en de andere zijn woonachtig hetzij in Vlaamsche gemeenten, hetzij in Waalsche gemeenten, hetzij in Vlaamsche en Waalsche gemeenten (1).

Komen, in deze gevallen, de Brusselsche verweerders in aanmerking en zoo ja, op welke wijze ?

Op het eerste gezicht zou men geneigd zijn te oordeelen dat de verweerders uit de Brusselsche agglomeratie niet moeten geteld worden : « Wanneer in de zelfde zaak, luidt de eerste alinea van » het artikel 6, verscheidene verweerders zijn, en, » krachtens artikel 4, de akte tot inleiding van het » geding in het Fransch of in het Nederlandsch » moet gesteld worden, naar gelang de verweerder » woonachtig is in een Waalsche of in een Vlaamsche gemeente, wordt voor het opstellen dier » akte... (de taal der meerderheid gebruikt) ».

Die alinea verwijst naar het eerste deel van de tweede alinea van het artikel 4 (2) en maakt geen

(1) gelegen buiten de Brusselsche agglomeratie.

(2) Ziehier, ter verduidelijking van de beredeneering, den tekst van deze tweede alinea :

« De akte tot inleiding van het geding wordt in 't Fransch » gesteld, indien de verweerder woonachtig is in een Waalsche gemeente ; in het Nederlandsch, indien de verweerder » woonachtig is in een Vlaamsche gemeente ; in het Fransch » of in het Nederlandsch, ter keuze van den eischer, indien de » verweerder woonachtig is in een gemeente van de Brusselsche agglomeratie of geen gekende woonplaats in België » heeft. »

melding van de verweerders die in de Brusselsche agglomeratie woonachtig zijn.

Maar de tweede alinea van het artikel 6 voegt er aan toe : « Bij de berekening van die meerderheid, » komt de verweerder die geen gekende woonplaats » heeft, niet in aanmerking ». Wat stilzwijgend, maar duidelijk, beteekent dat de verweerder die in een gemeente van de Brusselsche agglomeratie woonachtig is, in aanmerking komt.

Maar op welke wijze ? Naar mijn bescheiden meening dienen, in het onderhavig geval, de gemeenten van de Brusselsche agglomeratie verdeeld te worden in Vlaamsche en Waalsche gemeenten naar de taal door de meerderheid der inwoners gesproken.

Om een voorbeeld te geven, ziehier :

Een inwoner van Antwerpen en een inwoner van Evere (1) zijn verweerders in een zelfde geding : de akte tot inleiding moet in 't Vlaamsch worden opgesteld. De verweerders zijn een inwoner van Luik en een inwoner van Elsene (2) : de eischer zal hen in 't Fransch dagvaarden. De verweerders zijn : een inwoner van Antwerpen, een inwoner van Evere, een inwoner van Luik en een inwoner van Elsene : de eischer zal de taal verkiezen.

Ik zie geen andere oplossing in, die de beschikkingen van de artikelen 4 en 6 overeen zou kunnen brengen (3).

§ 2. — TAAL DER VERDERE RECHTSPLEGING

De tekst van de tweede afdeeling van het artikel is duidelijker.

Wanneer, in dezelfde zaak, verscheidene verweerders zijn en, krachtens artikel 4, de keus van de taal van de rechtspleging aan den verweerder behoort, wordt de taal gebruikt die de meerderheid aanvraagt. In geval van gelijkheid, duidt de rechter zelf de taal aan waarin de rechtspleging zal voortgezet worden, daarbij rekening houdende met de noodwendigheden der zaak.

De aanvraag wordt ingediend zooals door het artikel 4 voorgeschreven (4). De beslissing moet met redenen omkleed zijn en de rechter zal de aanvraag van de hand wijzen, indien uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat de meerderheid der verweerders (5) voldoende de taal kent die gebruikt werd voor het opmaken van de akte tot inleiding.

(1) Gemeente van de Brusselsche agglomeratie waar de meerderheid der inwoners meest Nederlandsch spreekt.

(2) Gemeente van de Brusselsche agglomeratie waar de meerderheid der inwoners meest Fransch spreekt.

(3) Zie trouwens de verklaring van den h. De Winde. Parlem. Hand. Kamer, 9 Mei 1934, bl. 1446 en het Kon. Besl. van 11 Sept. 1935 (Staatsblad van 13 Sept. 1935, bl. 5688).

(4) Zie de commentaar van het artikel 4.

(5) Een fout is in den Vlaamschen tekst geslopen. Er dient gelezen « Evenwel kan de rechter weigeren op die aanvraag » in te gaan, indien uit de elementen van de zaak blijkt, dat » de meerderheid der verweerders..... ».

Artikel 7

Ik heb er hierboven op gewezen, dat een der door de wet gehuldigde beginselen de eerbied was voor den eenstemmigen wil der partijen, wel te verstaan dat aan het hoofdbeginsel der eentaligheid der rechtsmachten in Vlaanderen (1) en Wallonië geen afbreuk zou gedaan worden.

Artikel 7 laat de partijen toe bij gemeen overleg te vragen, dat de rechtspleging in burgerlijke zaken en in handelszaken worde voortgezet in een andere taal dan de streektaal en, te dien einde, de zaak naar een andere rechtsmacht van den zelfden rang worde verwezen.

De aanvraag moet ingediend worden hetzij door den aanlegger in de akte tot inleiding van het geding, hetzij door den verweerder, zonder dat de wet hier bijzondere vormen voorschrijve. De aanvraag en de instemming der partijen zijn aan de bepalingen onderworpen, die de rechtspleging vóór de betrokkene rechtsmacht regelen ; zij zijn niet vrij van zegel noch van registratierechten (2).

De instemming der partijen dient het voorbrengen van alle verweer of exceptie vooraf te gaan. De rechter beveelt de verwijzing zoodra hij de instemming der partijen vaststelt en zonder te beoordeelen te hebben of partijen, al of niet, de taal der rechtsmacht verstaan.

De rechter verwijst de zaak naar de meest nabije rechtsmacht van den zelfden rang (3) in een ander taalgebied of naar die, welke door de gemeenschappelijke keus der partijen wordt aangeduid. Hij is, diensvolgens, niet verplicht zich naar de keus van partijen te schikken, indien zij niet de meest nabij gelegen rechtsmacht hebben verkozen. Opvallend is dat de wetgever zich hier van de bewoordingen « de meest nabije rechtsmacht » bedient, terwijl het artikel 55 luidt « de meest nabije of gemakkelijkst te bereiken rechtbank ».

Door het artikel 7 wordt vóór de rechtbank naar dewelke de zaak is verwezen, een rechtspleging ingevoerd die eenvoudig is (4). Ik voeg er aan toe, dat deze rechtbank door de partijen in bezit zal moeten worden gesteld van een afschrift van de akte tot inleiding (5).

(1) En in het rechtsgebied bepaald door het artikel 3.

Daarentegen spreekt het van zelf, dat de verwijzing niet kan gevraagd worden als de zaak bij een tweetalige rechtsmacht ahangig is (art. 4).

(2) Vergelijk het artikel 7 met de artikelen 4 en 6.

(3) Zie het artikel 542 van het wetboek van Strafvordering.

(4) Zie art. 7 § 2 al. 3, 4 en 5. Zie ook de verklaringen van den h. Soudan, Senaat, 11 April 1935, bl. 524, het verslag Marck, Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1934-1935, Nr 135, bl. 2 en het artikel 375 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering.

(5) Zie de verklaringen van den h. Senator Rolin. Parlem. Hand. Senaat, 10 April 1935, bl. 486 en 490.

Artikel 9

De akten van de gewillige rechtsmacht moeten worden opgemaakt in de taal welke voor de betwiste zaken dient gebruikt.

De strikte toepassing van deze bepaling zou op moeilijkheden stuiten vóór de rechtsmachten van het arrondissement Brussel, waar de regeling van het gebruik der talen berust op de woonplaats *van een verweerder*.

Om die moeilijkheden op te lossen, zal men zich er aan herinneren dat een van de leidende gedachten van het I^e Hoofdstuk kan weergegeven worden als volgt: Indien de taal der rechtspleging niet kan worden bepaald door die van de rechtsmacht of door de woonplaats van den verweerder, dan behoort er de keuze van aan den eischer of aanzoeker.

Bijzondere bepalingen regelen het gebruik der talen voor de beraadslagingen der familieraden (1).

Artikelen 11, 12 en 13

Het IIe Hoofdstuk behelst de regeling van het gebruik der talen in strafzaken (2), vóór de gerechten in eersten aanleg en de Hoven van Assisen.

De processen-verbaal betreffende de opsporing en de vaststelling van misdrijven alsook de processen-verbaal in fiskale aangelegenheden worden, in de Waalsche gemeenten, in 't Fransch en in de Vlaamsche gemeenten, in 't Nederlandsch gesteld: toepassing van het beginsel van de éentaligheid.

In de gemeenten der Brusselsche agglomeratie worden die processen-verbaal gesteld in 't Fransch of in 't Nederlandsch, naar gelang dat degene die er het voorwerp van is, de eene of andere taal voor zijn verklaring heeft gebruikt en, bij gemis van verklaring, volgens de noodwendigheden der zaak. Het begrip van woonplaats komt dus hier niet in aanmerking.

De woorden « degene die er het voorwerp van is » beteekenen: « de persoon die wordt bekeurd, tegen wien proces-verbaal wordt opgemaakt », d. w. z. de betichte of beschuldigde en niet de getuige, zelfs wanneer het proces-verbaal tot voorwerp heeft zijn verklaring op te nemen (3). De taal van het proces-verbaal zal somtijd moeten worden gewijzigd (4) als een tweede of een derde persoon in de zaak wordt betrokken; maar het spreekt van zelf dat deze

(1) Art. 9 al. 2 en 3. Zie den uitleg van den h. De Clercq. Verslag Senaat Parl. Besch., Nr 86, zittingsjaar 1934-1935, bl. 19.

(2) Overgangsbepalingen worden door het artikel 56 voorzien ten opzichte van de betichten, die in een gemeente der taalgrens woonachtig zijn.

(3) Verslag De Clercq, Senaat Parl. Besch., Nr 86, zittingsjaar 1934-1935, bl. 20; Parlem. Hand. Kamer, 9 Mei 1934, verklaringen van de hh. Fieullien, (bl. 1444) en Brunet (bl. 1446). Art. 11, laatste alinea.

(4) Dezelfde opmerking geldt voor de rechtspleging zelve, alsmede in geval van samenvoeging van zaken.

omstandigheid geen werking heeft op het gedeelte van het proces-verbaal dat reeds is opgemaakt.

Wat dient verstaan te worden door de bewoordingen « bij gemis van verklaring, volgens de noodwendigheden der zaak »? Als de overtreder onbekend of afwezig is, of een andere taal bezigt dan het Nederlandsch of het Fransch, zal de opsteller van het proces-verbaal gebruik maken b.v. van de landstaal waarvan de overtreder zich heeft bediend bij het opmaken der door den klager voorgelegde stukken (1) of, indien geen aanwijzing hem is verstrekt nopens de taal van den overtreder, hetzij van de taal des klagers, hetzij van de bestuurstaal der gemeente (2).

De ambtenaren van het Openbaar Ministerie en de onderzoeksrechters maken, voor hun daden van rechtsvervolgning en van onderzoek, gebruik van de taal voorzien in strafzaken voor de rechtbank waartoe zij behooren (art. 12). Daar, echter, de rechtbank van eersten aanleg van Brussel tweetalig is, zullen de ambtenaren van het Openbaar Ministerie en de onderzoeksrechter bij deze rechtbank zich schikken naar de bepalingen van de artikelen 16 en 21.

Voor de Raadkamer en de Kamer van inbeschuldigingstelling wordt de rechtspleging gevoerd in de taal van het gerechtelijk onderzoek (art. 13).

Volledigheidshalve vestig ik er de aandacht op, dat de artikelen 11 en 12 aangevuld worden door de beschikkingen van de artikelen 31 en 32, d. w. z. dat de ondervragingen en getuigenissen dienen opgeteekend te worden in de landstaal waarvan de betrokkenen zich hebben bediend, tenzij de steller van het proces-verbaal die taal onkundig zij (3). En nog geldt dat voorbehoud niet voor de processen-verbaal, die in de Brusselsche agglomeratie door de politie of de gendarmerie worden opgemaakt, ten minste als de gebruikte taal het Nederlandsch of het Fransch is (art. 9 van de wet van 28 Juni 1932).

Artikelen 14 en 15

Vóór de politierechtbanken en de correctionele rechtbanken, rechtsprekende in eersten aanleg, wordt de rechtspleging in 't Fransch of in 't Nederlandsch gevoerd, naar gelang dat de zetel van de rechtsmacht gevestigd is in het Waalsch of in het Vlaamsch gedeelte van het Land (4).

Als de Raadkamer van de rechtbank van eersten

(1) b.v. in geval van misbruik van vertrouwen.

(2) Verslag De Clercq. Parlem. Besch. Senaat, Nr 86, zittingsjaar 1934-1935, bl. 20.

Verklaring van den h. Janson. Parlem. Hand. Kamer, 9 Mei 1934, bl. 1446.

(3) Zie de verklaring van den h. de Winde (Parlem. Hand. Kamer, 9 Mei 1934, bl. 1446) en die van den h. Marck (31 Mei 1934, bl. 1602).

(4) Zie art. 1, 2 en 3.

aanleg te Brussel een betichte verwijst naar de politierechtbank van Assche, Sint-Quintens-Lennick, Vilvoorde of Wolverthem en dat het onderzoek in 't Fransch regelmatig (1) is geschied, moet de beschikking tot verwijzing in 't Fransch uitgevaardigd worden (artikel 13); maar vóór de politierechtbank zal de rechtspleging in 't Nederlandsch worden voortgezet (art. 14) (2).

Artikelen 16 en 21 al. 1 en 2

Vóór de andere politierechtbanken van het arrondissement Brussel en de correctionele rechtbank van Brussel rechtsprekende in eersten aanleg, wordt de rechtspleging gevoerd in 't Fransch of in 't Nederlandsch, naar gelang de betichte in een Waalsche of in een Vlaamsche gemeente woonachtig (3) is. Heeft hij zijn woonplaats in de Brusselsche agglomeratie, dan zal de rechtspleging geschieden in de taal van zijn verklaring in het onderzoek of, bij ontstentenis hiervan, in het vooronderzoek.

In alle andere gevallen (4), wordt voor de rechtspleging het Fransch of het Nederlandsch gebruikt, volgens de noodwendigheden der zaak (art. 16 § 1).

Echter, kan de verdachte aanvragen dat van deze regels worde afgeweken. Artikel 16 § 2 duidt de omstandigheden aan waarin de aanvraag moet worden ingediend (5). Zij kan mondeling gedaan of schriftelijk ingediend worden en de rechter, in den algemeenen regel, moet er op in gaan; zelfs moet hij zich beperken er akte van te verleen.

Er is echter een uitzondering: wanneer de verdachte de taal niet verstaat, waarvan hij het gebruik voor de rechtspleging vraagt, wordt het feit in het proces-verbaal van den onderzoeksrechter of op het zittingsblad vermeld en de rechtspleging in de andere taal gevoerd (6). Er dient opgemerkt dat de wet den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie het recht niet toekent om welke reden ook de aanvraag

(1) Toepassing van het artikel 16.

(2) Zie, echter, het artikel 23.

(3) Over de beteekenis van dat woord zie den commentaar van het artikel 4.

Er dient aangestipt dat, indien de bevoegdheid van de verblijfplaats van den verdachte kan afhangen (art. 23 en 139 van het Wetboek van strafvordering), het gebruik der taal der rechtspleging in principe wordt bepaald door de woonplaats.

(4) Namelijk als de betichte in België geen woonplaats of verblijfplaats heeft, als hij in de Brusselsche agglomeratie woonachtig is, maar voor zijn verklaring een andere taal heeft gebezigd dan het Fransch of het Nederlandsch, enz. Geen vonnis dient over dat punt uitgesproken te worden.

(5) «Zoo de zaak het voorwerp is van een vooronderzoek van het parket, zal de verdachte zijn aanvraag doen aan den ambtenaar van het openbaar ministerie.

»Zoo de zaak in onderzoek is, zal de verdachte zijn aanvraag doen aan den onderzoeksmagistraat, die hem daarvan akte zal verleen.

»Zoo de zaak reeds onderzocht is of rechtstreeks ter zitting werd gebracht, zal de verdachte zijn aanvraag doen aan de rechtbank, en op het zittingsblad zal daarvan melding worden gemaakt».

(6) Art. 16, laatste alinea. De zelfde bepaling is ook van toepassing vóór de Krijgsraden waarvoor de rechtspleging in 't Fransch of in 't Nederlandsch geschiedt, naar gelang van den keus van den verdachte. Al de Krijgsraden zijn tweetalig.

van de hand te wijzen, als het vooronderzoek nog gaande is.

Indien verscheidene betichten in de zelfde zaak betrokken zijn, wordt voor de rechtspleging de taal gebruikt van de meerderheid (1). In geval van gelijkheid duidt de rechtbank zelf, bij een met reden omkleede beslissing, de taal der rechtspleging aan (2).

Klaarblijkelijk dient deze beschikking ook nageleefd te worden door den onderzoeksrechter (zie het artikel 12) en door de onderzoeksrechtmachten beboeld bij het artikel 13 (3) onder dit voorbehoud, dat een *met redenen omkleede* beslissing niet wordt geëischt. Maar de aandacht moet er op gevestigd worden, dat de rechtspleging in zake voorloopige hechtenis en die bij het onderzoek zelf verschillend zijn (4) en op afzonderlijke gedingen slaan; bijgevolg wanneer er meerdere verdachten zijn wordt, zelfs in taalopzicht, de rechtspleging in zake voorloopige hechtenis geregeld afzonderlijk jegens ieder onder hen (5).

Artikelen 19, 20, 21 al. 3

Het spreekt van zelf dat vóór de Hoven van Assisen in het Vlaamsch en in het Waalsch gedeelte van het Land het beginsel der ééntaligheid van strikte toepassing is (art. 19 al. 1 en 2).

Niettemin heeft de wetgever er zich rekenschap van gegeven, dat om het recht van verdediging te waarborgen, gebiedend vereischt was dat de beschuldigde door de gezworenen zou worden verstaan.

Deshalve laat hij den beschuldigde toe zijn verwijzing te vragen naar een Hof van Assisen van een ander taalgewest (6). Opvallend is het echter, dat de wet de verwijzing niet voorschrijft naar het meest nabijgelegen of gemakkelijkst te bereiken Hof (7).

(1) Het komt er altoos op aan de politierechtbanken van het arrondissement Brussel, uitgenomen die bij art. 15 vermeld, de correctionele rechtbank te Brussel rechtsprekende in eersten aanleg en de krijgsraden.

Het artikel 21 is ook van toepassing, wanneer sommige verdachten in een Vlaamsche gemeente en de anderen in een Waalsche gemeente woonachtig zijn.

(2) De beslissing is noch voor verzet noch voor beroep vatbaar. Zij zal in de door de rechtbank aangeduide taal gesteld worden, tenzij de rechter die taal onkundig zij. In dit geval zal het vonnis uitgesproken worden in de taal van de akte waardoor de zaak bij de rechtbank aanhangig wordt gemaakt en daarna zal de zaak naar een andere kamer verwezen worden.

(3) En ook door het Openbaar Ministerie in geval van rechtstreeksche dagvaarding.

(4) 't Is trouwens om deze reden, dat de voorziening in verbreking, in zake voorloopige hechtenis, ontvankelijk is vooraleer de rechter ten gronde uitspraak heeft gedaan.

(5) Verslag h. Marck, Nr 135, Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar bl. 7.

(6) Al naar het geval: naar het Hof van Assisen van een Vlaamsche provincie of het Hof van Brabant, indien de beschuldigde Franschonkundig is; naar het Hof van Assisen van een Waalsche provincie of dat van Brabant, indien de beschuldigde Nederlandschonkundig is. Het spreekt van zelf dat geen verwijzing mag aangevraagd worden, als de zaak bij het Hof van Assisen van Brabant — dat tweetalig is — aanhangig is gemaakt.

(7) Te vergelijken met de artikelen 7, 23, 26, 55 en 56.

Zoo er verscheidene beschuldigen zijn, wordt de aanvraag om verwijzing enkel ingewilligd, indien zij door allen of door de meerderheid wordt gedaan (art. 20 al. 3) (1).

Uit den tekst van de wet blijkt dat de aanvraag moet ingediend worden vooraleer de Kamer van Inbeschuldigingstelling de verwijzing naar het Hof van Assisen uitsprekt (2) en dat de beschuldigde het Hof niet mag verkiezen naar hetwelk de zaak zal verwezen worden (3).

Heeft de Kamer van Inbeschuldigingstelling het recht de aanvraag van de hand te wijzen, indien zij vaststelt dat, ondanks zijn verklaring, de verdachte zich gemakkelijker uitdrukt in de taal van de rechtspleging dan in de taal die moet gebruikt worden vóór een der Hoven van Assisen waarnaar hij vraagt verwezen te worden?

Ik meen van ja. Artikel 20 luidt niet: « De beschuldigde die *verklaart* alleen Nederlandsch (of Fransch) te kennen of zich gemakkelijker in die taal uit te drukken », maar: « De beschuldigde die » alleen Nederlandsch (of Fransch) *kent* of zich » gemakkelijker in die taal *uitdrukt*... » De wetgever heeft dus de bewoordingen van het artikel 13 van de wetten van 3 Mei 1889, 22 Februari 1908 (4) niet overgenomen en zoo heeft hij duidelijk aange-toond, dat het in zijn bedoeling lag het voordeel van de verwijzing enkel toe te kennen aan den beschuldigde die onbekwaam was, in taalopzicht, zich volledig te verdedigen vóór het Hof van Assisen, waarvoor hij zou moeten verschijnen, en geenszins aan den beschuldigde die er slechts een middel in zou vinden, om zich aan zijn gewonen rechter te onttrekken.

Vóór het Hof van Assisen van de provincie Brabant wordt de rechtspleging gevoerd in de taal door den beschuldigde gebruikt in het onderzoek of door hem aangevraagd uiterlijk in den loop van de onder-vraging voorzien in artikel 293 van het wetboek van strafvordering (art. 19 al. 3).

Wanneer verscheidene beschuldigen in de zelfde zaak betrokken zijn, die niet allen de zelfde taal verkiezen wordt de taal der meerderheid die van de rechtspleging. In geval van gelijkheid duidt het Hof zelf, bij een met redenen omkleede beslissing, de taal der rechtspleging aan (5).

(1) De h. Truffaut had een amendement ingediend waarin was voorzien dat, in geval van gelijkheid, de Kamer van Inbeschuldigingstelling, bij een met redenen omkleede beslissing, de verwijzing zou uitspreken vóór het Hof van Assisen waaraan zij de zaak oordeelde te moeten voorleggen. Dat amendement werd ingetrokken (zie Parlem. Hand. Kamer, zittingsjaar 1934-1935, bl. 1289).

(2) Artikel 20 luidt: « die voor het Hof van Assisen... moet worden gebracht, zal, zoo hij het vraagt, door de Kamer van Inbeschuldigingstelling voor het Hof van Assisen... worden verwezen ».

(3) Te vergelijken met het artikel 7 § 1.

(4) Art. 12: « Indien de beklaagde verklaart dat hij enkel » de Vlaamsche taal verstaat of dat hij zich gemakkelijker » in deze taal uitdrukt, wordt... »

(5) Over de taal waarin deze beslissing dient uitgesproken,

Deze beslissing moet uitgesproken worden vooraleer de beteekening, voorzien in artikel 394 van het wetboek van strafvordering, worde gedaan, vermits de samenstelling van de jury van dit arrest afhankelijk is.

Artikel 23

Dit artikel heeft veel inkt doen vloeien en heftige critiek werd er tegen uitgebracht. Mijs inziens is dit te wijten aan het feit dat in den Senaat de draagwijdte van de laatste alinea van het artikel niet duidelijk in het licht werd gesteld.

Gewis heeft men nog al gemakkelijk aangenomen dat de verdachte, die vóór een politierechtbank of een correctionele rechtbank te recht stond en die de voertaal van die rechtsmacht onkundig was of zich met meer gemak in de andere landstaal uitdrukte, zou kunnen vragen om verwezen te worden naar het meest nabije rechtscollege van den zelfden rang, dat de door hem gevraagde taal tot voertaal heeft. Zoo werden de bepalingen, die betrekking hadden op de Hoven van Assisen (1), analogisch uitgebreid tot de politierechtbanken en de correctionele rechtbanken (2). Van dat standpunt uit dient ongetwijfeld het artikel 23 goedgekeurd te worden, daar het er toe strekt het recht van verdediging te waarborgen.

Maar het artikel luidt verder dat de verwijzing niet zal gelast worden, indien de rechtbank *verklaart een toereikende kennis van de taal van den verdachte te bezitten* of, wegens de omstandigheden van de zaak, niet op de aanvraag van den verdachte te kunnen ingaan.

Twee vooronderstellingen werden door den wetgever in overweging genomen:

1) Een verdachte gedagvaard vóór de correctionele rechtbank van Antwerpen (of van Bergen), vraagt dat de rechtspleging in 't Fransch (of in 't Nederlandsch) zou voortgezet worden om reden hij 't Nederlandsch (of 't Fransch) onkundig is of hij zich met meer gemak in 't Fransch (of in 't Nederlandsch) uitdrukt. De rechtbank — d. w. z. al de rechters die van de zaak kennis moeten nemen en het Openbaar Ministerie — verklaart (3) dat zij

zie den commentaar van het artikel 16, nota 4, bl. 31.

Over de taal die door den onderzoeksrechter en de onderzoeksrechters dient gebruikt te worden, zie de laatste alinea van den commentaar van het artikel 16.

(1) Artikel 20.

Wel te verstaan, kan de verwijzing enkel uitgesproken worden, indien het vaststaat dat de betichte de taal der rechtbank onkundig is of zich gemakkelijker uitdrukt in de andere landstaal. Zie den commentaar van het artikel 20.

Vermits de twee eerste alinea's van het artikel 23 een analogische uitbreiding uitmaken van de bepalingen van het artikel 20, dienen ook, in het onderhavig geval, de aanvullende bepalingen van dit laatste artikel (al. 3 en 4) toegepast te worden.

(2) De bepaling is niet van toepassing op de Raadkamers.

(3) De verklaring en de aanvraag moeten op het zittingblad worden vastgesteld. Zie de verklaring van den h. March, Parlem. Hand. Kamer, 4 Juni 1935, bl. 129.

een toereikende kennis bezit van de taal van den verdachte. De tekst luidt uitdrukkelijk dat er, in dat geval, geen termen aanwezig zijn om den betichte te verwijzen naar een rechtbank van het ander taal-gewest. De rechtbank houdt dus de zaak aan. Maar wat gebeurt er dan? Wordt, naar aanleiding van de verklaring van de rechtbank, de taal der rechtspleging gewijzigd en deze in de taal van den verdachte voortgezet? of heeft de verklaring tot enkel gevolg de verwijzing als nutteloos te doen voorkomen, daar de betichte door een rechter zal worden gevonnist, die hem verstaat en die, zonder tot een tolk (1) zijn toevlucht te moeten nemen, hem kan onderhooren en aanspreken?

Uit een oppervlakkige lezing van den tekst blijkt, weliswaar, dat vóór de rechtbank, die de zaak aanhoudt, de rechtspleging in de taal zal worden gevoerd die door den verdachte wordt gevraagd. « Het » kan niet betwist worden, zoo verklaart de h. Ver- » slaggever De Clercq, dat in de practijk alleen de » rechters van het Vlaamsche land zullen kennis » kunnen nemen van de *Fransche gedingen* » (2). Fransche gedingen d.w.z. gedingen waarin de rechtspleging in 't Fransch wordt gevoerd. In den loop van zijn derde verslag, bracht de h. Marck tegen de hier onderzochte bepaling aan, dat zij « in » formeele tegenspraak was met den regel van » artikel 14 dat voorziet — zonder het minste voor- » behoud te maken of zonder eenige uitzondering te » voorzien — dat vóór de correctionele rechtban- » ken en vóór de politierechtbanken geheel de » rechtspleging moet gevoerd worden in 't Fransch » of in 't Nederlandsch, naar gelang deze rechtban- » ken hun zetel hebben in een Waalsche of in een » Vlaamsche provincie » (3). Op dat oogenblik nam de h. Marck aan, dat de verklaring van de rechtbank een wijziging van de taal der rechtspleging medebracht.

Maar in de verdere bespreking van het artikel heeft de h. Marck met klem de tegenovergestelde thesis verdedigd en zijn zienswijze heeft de goedkeuring weggedragen van de hh. Heyman en Sou- dan, alsmede die van de Kamer (4).

Naar mijn meening is het terecht dat de h. Marck ten slotte heeft aangenomen, dat de verklaring van de rechtbank geen wijziging van de taal van de rechtspleging tot gevolg had en dat zij enkel betee- kende, dat de verwijzing als nutteloos voorkwam, omdat de rechtbank bekwaam was den betichte te

verstaan en zijn uitleg te begrijpen in de taal zelve waarvan hij zich bediende.

Het artikel 14 is, inderdaad, een der hoeksteen- en van de wet. Om te kunnen aannemen dat een andere bepaling er afbreuk aan doet, dient een doorslaande reden aangevoerd te worden. Welnu, wij hebben zoo juist vastgesteld dat de Kamer het artikel 23 heeft aangenomen, met dien verstande dat het niet in strijd was met den regel van het artikel 14, d.w.z. dat geen Fransche rechtspleging zou gevoerd worden vóór de rechtbanken bedoeld bij de artikelen 2 en 3 en geen Nederlandsche rechtspleging vóór de rechtbanken beoogd door het artikel 1.

Bovendien zouden talrijke onoplosbare moeilijkheden oprijzen, indien men zich bij de andere stel- ling aansloot: Welke taal zal voor de pleidooien gebruikt worden? Wordt de burgerlijke partij ook verplicht zich van de taal van den verdachte te be- dienen? Zoo ja, hoe die afwijking van het artikel 14 te rechtvaardigen? Zoo neen, men duide een be- paling aan, die de burgerlijke partij ontslaat van de verplichting haar door het artikel 35 opgelegd.

Ten slotte schenkt de aangenomen oplossing vol- doening aan het uitgedrukt verlangen, te weten dat de betichte door een rechter worde gevonnist die hem verstaat (1) en dit zonder de algemeene schik- king van de wet te miskennen en haar tekst wille- keurig aan te vullen.

2) In het artikel wordt ook voorzien, dat de rech- ter mag verklaren dat, wegens de omstandigheden der zaak, er niet op de aanvraag kan worden inge- gaan. Deze bewoordingen beoogen de volgende ge- vallen: de verdachte heeft beslist een valsche ver- klaring gedaan; de verwijzing zou de verplaatsing van een groot aantal getuigen vereischen of op de wettige belangen van de burgerlijke partij inbreuk maken; de aanvraag is slechts een middel om den betichte in staat te stellen de verjaring te he- reiken. (2)

Artikelen 24, 25 en 26

Vóór al de rechtsmachten in hooger beroep wordt de rechtspleging gevoerd in de taal van het bestre- den vonnis (3), tenzij dit laatste te niet zij gedaan en de zaak tot den hoogerem rechter getrokken om reden dat de eerste rechter het vonnis niet in de voorgeschreven taal had opgemaakt. (4)

(1) Zie de verklaring van den h. Rolin — Parlem. Hand. Senaat, zitting 11 April 1935, bl. 528 en 529.

(2) Parlem. Besch. Senaat, Nr 86, zittingsjaar 1934-1935, bl. 22.

De h. De Clercq heeft de beweegredenen van de meerder- heid der Commissie samengevat, meerderheid die tegen het aannemen van het artikel was rekant.

(3) Parlem. Besch. Kamer, Nr 135, zittingsjaar 1934-1935, bl. 4 en Parlem. Hand. Kamer, 4 Juni 1935, bl. 1276.

(4) Zie Parlem. Hand. Kamer, 4 Juli 1935, bl. 1290.

(1) Parlem. Hand. Senaat, 11 April 1935, bl. 529; verslag Marck Nr 135, Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1934-1935, bl. 5. — Echter zal de taal der rechtspleging enkel gewijzigd worden na de beslissing, waarbij de rechter in hooger beroep de zaak tot zich trekt.

pleidooi van een andere taal te bedienen dan die van de rechtspleging.

Echter wordt die machtiging aan tweeërlei voorwaarden onderworpen: de raadsman moet verklaren de taal der rechtspleging onkundig te zijn en moet in een ander taalgewest (1) woonachtig zijn. Ik voeg er aan toe, dat het voorzeker de wil van den wetgever is dezelfde afwijking op de raadslieden toe te passen, die, in hetzelfde taalgewest woonachtig, vóór een rechtsmacht pleiten, die een andere taal bezigt dan de taal der streek (2): b.v. de krijgsraad van Gent die een betichte in 't Fransch vonnist (art. 18).

De aanvraag van de partij moet in alle gevallen ingediend worden door een verzoekschrift door haar zelve geschreven en ondertekend. (3) De rechter verleent machtiging bij een met redenen omkleede beslissing, die noch voor verzet noch voor beroep vatbaar is en die in de taal der rechtspleging zal worden gesteld (art. 36). Willigt hij de aanvraag in, dan kan hij, bij dezelfde of bij een verdere beslissing, den raadsman van de andere partij er toe machtigen, voor zijn pleidooi dezelfde taal te gebruiken. In dit laatste geval wordt een aanvraag van de partij zelve niet geëischt.

Er werd uitdrukkelijk verklaard dat het artikel 36 geen afbreuk deed aan het artikel 35 alinea 2; bijgevolg, dient in alle gevallen de burgerlijke partij dezelfde taal te gebruiken als de openbare partij, zonder zich op artikel 35 te kunnen beroepen. (4)

2) De advocaten, die vóór 1 Januari 1930 het diploma van doctor in de rechten hebben behaald, kunnen voor hun pleidooien, in burgerlijke zaken en in handelszaken (5), de taal bezigen die zij verkiezen.

Vóór de strafgerechten, uitgenomen de Hoven van Assisen, genieten zij hetzelfde recht op voorwaarde dat de verdachte, wiens verdediging zij waarnemen, het uitdrukkelijk (6) vrage (art. 64). Stilzwijgend worden door den tekst uitgesloten: de raadsman van de burgerlijke partij, en die van de burgerlijk verantwoordelijke partij. Die laatste uitsluiting is niet te rechtvaardigen.

3) Tot den 14 September 1940 wordt den advoca-

(1) Er zijn vier taalgewesten: de Vlaamsche en de Waalsche gedeelten van het Land, de Brusselsche agglomeratie en de Duitschspreekende gemeenten. (Zie verklaring van den h. Janson — Parlem. Hand. Kamer, 15 Mei 194, bl. 1455).

(2) Te vergelijken met het artikel 59.

(3) In het artikel 35 wordt niet voorzien dat het verzoekschrift vrij is van zegel en registratierechten. Kan de partij noch schrijven noch teekenen, dan mag zij het verzoek door den lasthebber doen voorleggen. (Verslag Marck, Nr 135, Parlem. Besch., zittingsjaar 1934-1935, bl. 6. — Parlem. Hand. Senaat, 14 April 1935, bl. 531.) Maar indien zij kan schrijven, dan is een aanvraag met schrijfmachines ongeldig. (Parlem. Hand. Kamer, 15 Mei 1934, bl. 1455 en 1461.)

(4) Verklaringen van de hh. Somerhausen en Marck, Parlem. Hand. Kamer, 15 Mei 1934, bl. 1460.

(5) en in tuchtzaken, zie den commentaar van het art. 1.

(6) De aanvraag kan mondeling worden gedaan.

ten het hierboven bepaald recht verleend, zelfs indien zij slechts na 1 Januari 1930 hun diploma behaald hebben (art. 64 al. 2).

4) Volledigheidshalve wijs ik op het artikel 59, waarin wordt voorzien dat, zoo een partij er zich niet tegen verzet, haar raadsman de voertaal van de rechtsmachten aangeduid in de artikelen 1 en 2 mag gebruiken, alhoewel de rechtspleging, bij toepassing van artikelen 55, 56 of 57 al. 2, in de andere taal wordt gevoerd.

Artikel 37

« De vonnissen en arresten, evenals de akten betreffende tenuitvoerlegging, worden gesteld in de » taal van de rechtspleging.

» De tusschenvorderingen en tegenberoepen worden vervolgd en gevonnist in de taal gebruikt voor » de rechtspleging der hoofdzaak. »

Deze bepalingen zijn een toepassing van het beginsel gehuldigd door de voorafgaande artikelen: geheel de rechtspleging (1) moet in dezelfde taal gevoerd worden. Bij den commentaar van het artikel 40 zullen wij de gevolgen aantoonen die de nietnaleving van het artikel 37 medebrengt.

Het artikel luidt verder: « In al de mededeelingen » gen van magistraat tot magistraat, binnen hetzelfde » de taalgebied (2), wordt de taal der rechtspleging gebruikt. »

Het spreekt van zelf dat in « mededeelingen », die het karakter van akten van de rechtspleging zouden dragen, (3) de taal der rechtspleging zal moeten gebruikt worden. Er is hier enkel sprake van mededeelingen of berichten, die al hebben zij betrekking op de rechtspleging, toch slechts van inwendigen aard zijn. (4) In dat geval wordt de te gebruiken taal bepaald, hetzij overeenkomstig de wet op het gebruik der talen in bestuurszaken (5), hetzij volgens de welvoegelijkheid.

Artikel 38

Dit artikel schrijft voor, en dit op straffe van nietigheid van de beteekening, dat een Fransche vertaling zal worden toegevoegd aan elke in 't Nederlandsch opgestelde akte van rechtspleging en aan elk in dezelfde taal gesteld vonnis of arrest, waarvan de beteekening moet gedaan worden in een Waalsche gemeente, die niet tot de Brusselsche agglomeratie behoort — en omgekeerd.

Dat voorschrift legt aan de partijen, ambtenaren

(1) Zie o.m. de artikelen 1, 2, 13, 14.

(2) Zie de nota 1 kol. 63.

(3) B.v. ambtelijke opdrachten.

(4) B.v. de aanvraag om mededeeling van een bundel, de aanvraag van bestuurlijke inlichtingen, enz.

(5) Als het mededeelingen geldt van een magistraat van een Parket, zie de wet van 28 Juni 1932, art. 1.

Het artikel 25 bepaalt de taal der rechtspleging vóór de Hoven van Beroep, wanneer deze in eersten en laatsten aanleg recht spreken. De eerste alinea wordt door het artikel 56 aangevuld ten opzichte van de verdachten, die hun ambt uitoefenen in een gemeente waar doorgaans een andere taal wordt gesproken dan de voertaal der rechtbank waaraan zij onderhoorig zijn. (1)

Artikelen 27, 28 en 29

Het IVe Hoofdstuk bevat reglementeering van het gebruik der talen vóór het Hof van Cassatie.

De rechtspleging wordt in de taal gevoerd waarin de bestredene beslissing is gesteld; het arrest wordt in dezelfde taal uitgesproken, maar in 't Nederlandsch en in 't Fransch opgemaakt (art. 28).

Deze laatste bepaling wordt door de gedachte ingegeven, dat de arresten van het Hof de gansche Natie aanbelangen omdat zij een toevoegsel bij de wet zijn. Bovendien is het gewenscht dat de vertaling van zulke belangrijke arresten door het Hof zelf worde gedaan. (2)

Het is wellicht niet zonder belang er aan te herinneren, dat somtijds de Groote Raad van Mechelen insgelijks zijn beschikkingen in beide talen opstelde en de Archieven van den Raad getuigen van het optreden van Maria van Hongarije opdat de arresten tot geen betwisting aanleiding zouden geven op grond van tekstverschillen. (3)

« Voor de rechtspleging die volgt op de uitspraak » van het arrest, luidt artikel 29, zijn die regelen » betreffende het gebruik der talen in acht te » nemen, welke toepasselijk waren op het geding » waarover de bestredene beslissing uitspraak » deed. » Bijgevolg zal de rechtspleging voortgezet worden in de taal gebruikt in de bestreden beslissing, tenzij deze vernietigd weze juist wijl de rechter de voorgeschreven taal niet heeft gebezigd.

De aandacht dient gevestigd te worden op het feit dat de door artikel 29 uitgevaardigde regel van toepassing blijft, zelfs wanneer er meerdere verdachten of verweerders waren en een enkel onder hen zich in verbreking heeft voorzien. (4)

Artikelen 30 tot 35

Die artikelen behelzen beschikkingen van algemeen aard, waarvan de draagwijdte bijna geen uitleg vereischt.

Alleen merken wij aan, dat het artikel 31 aan de

burgerlijk verantwoordelijke partij het recht toekent voor haar verklaringen de taal te gebruiken, die zij verkiest. Maar in geen bijzondere bepaling van de wet wordt voorzien in welke taal de rechtspleging door en tegen die partij moet worden gevoerd.

Bijgevolg dient de algemeene regel toegepast te worden. In strafzaken wordt de taal der rechtspleging bepaald hetzij door die van de rechtsmacht, hetzij door de keus van den verdachte. Zoo komt de burgerlijk verantwoordelijke partij niet in aanmerking (1); ik aarzel niet te verklaren dat, in het onderhavig geval, die regel niet billijk is, daar deze partij dikwijls belangen heeft te verdedigen evenzoo gewichtig als die van den betichte. (2)

Het artikel 35 luidt dat het Openbaar Ministerie adviseert en vordert in de taal der rechtspleging. (3) Het spreekt van zelf dat, indien het advies van het Openbaar Ministerie in burgerlijke zaken nietig is door toepassing der samengestelde artikelen 35 en 40, de rechtspleging zelve geldig blijft. Echter, bij ontstentenis van een geldig advies, wordt gebeurlijk aanleiding gegeven tot het request civiel. (4)

In strafzaken wordt het Openbaar Ministerie gemachtigd zijn vordering in de andere landstaal samen te vatten, indien een of meer verdachten of hun raadslieden de taal van de rechtspleging niet verstaan. Het behoort het Openbaar Ministerie toe te oordeelen wanneer het past dat recht uit te oefenen.

Artikel 36

Voor de pleidooien wordt ook de taal der rechtspleging gebruikt; zulks is het beginsel gerechtvaardigd door overwegingen van socialen aard. (5) Dat dit niet met de grondwet in strijd is, staat buiten kijf. Devaux had onomstootelijk de pleidooien op het oog, wanneer hij voorstelde het artikel 23 van de Grondwet aan te vullen met de woorden « en voor de gerechtszaken ». (6)

Maar de wetgever heeft er aan gehouden behoedzaam te werk te gaan. Ruime uitzonderingen op het beginsel werden aangenomen, hetzij voorloopig, hetzij op definitieve wijze. (7)

1) Op verzoek eener partij en zoo het hem volstrekt noodzakelijk blijkt, kan de rechter den raadsman dier partij machtiging verleen, zich voor zijn

(1) Te vergelijken met het artikel 11, al. 2 van de wet van 3 Mei 1889.

(2) Zie ook den commentaar van het artikel 36, Nr 2.

(3) En de burgerlijke partij gebruikt dezelfde taal als de publieke partij (art. 35, al. 2).

(4) Art. 480 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering.

(5) Zie verslag Marck, Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1932-1933, Nr 136, bl. 14.

(6) Parlem. Hand. Kamer, 8 Mei 1934 — bl. 1410 — Zie ook de wet van 3 Mei 1889, art. 10 en 11.

(7) Wij laten de bepalingen weg, die de Deutsche taal betreffen.

(1) Artikel 56 blijft van kracht tot 14 September 1938.

(2) Zie Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1929-1930, Nr 150, bl. 29-30.; verslag Marck Nr 135, Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1933-1934, bl. 8.

(3) Archives Générales du Royaume — Correspondances Grand Conseil de Malines, boek II, Fol. 34.

(4) Verslag Marck Nr 135, Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1933-1934, bl. 7.

van het Openbaar Ministerie en griffiers (1) een zware verplichting op.

Wat zal er dan gebeuren in geval van tekstverschil tusschen de akte en het afschrift er van? De rechter zal zich naar het algemeen beginsel moeten schikken, dat de geschillen van gelijken aard beheerscht; hij zal de beteekening nietig verklaren, indien de begane vergissing op een zakelijk bestanddeel van de akte slaat. (2) Geldt het integendeel een louter materiele misslag, ondanks denwelken de beteekende partij niet in dwaling heeft kunnen komen omtrent den inhoud en de draagwijdte van de akte, dan blijft de beteekening geldig.

Stippen wij aan, dat in het artikel wordt voorzien dat van zijn voorschriften mag afgeweken worden, « indien de partij aan dewelke de beteekening » moet gedaan worden, voor de rechtspleging de » taal heeft gekozen of aanvaard, in de welke de » akte, het vonnis of het arrest is gesteld. »

In hetzelfde verband, daar alle op straffe van nietigheid voorgeschreven beschikking van strikte toepassing is, zijn, mijns inziens, de bepalingen van het artikel 38 niet verplichtend, indien het er op mededeelingen of berichten aankomt, waarvan de beteekening niet in de wet is voorzien of waarvan de toezending niet door de wet als een beteekening (3) wordt beschouwd.

Het ligt voor de hand dat ook in die gevallen aangewezen is gepaste maatregelen te treffen, opdat de mededeelingen en berichten door de belanghebbenden zouden kunnen worden verstaan.

Artikel 40

Luidens dit artikel zijn alle hiervoorafgaande (4) regels voorgeschreven op straffe van nietigheid, d. w. z. dat alle akten en vonnissen, welke zullen opgesteld worden in overtreding met de voorafgaande bepalingen, nietig zullen zijn. De nietigheid zal zelfs van ambtswege door den rechter uitgesproken worden. Bijgevolg heeft zij een openbaar karakter; doch, om den pleiter te kwader trouw te belletten haar enkel in te roepen bij het eindigen van

(1) Zie o.m. het artikel 52 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, het artikel 214c van het burgerlijk wetboek.

(2) Zie Brussel 22 April 1924, Rev. Droit pénal, bl. 596 en de nota.

(3) De mededeelingen van den griffier gelden als beteekening in de gevallen voorzien in de artikelen 214 g en h van het burgerlijk wetboek, 52 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, enz.

Integendeel worden niet als een beteekening beschouwd: het bericht voorgeschreven door het artikel I nr XV van de wet van 15 October 1919 op de rechterlijke inrichting, het bericht gegeven overeenkomstig de laatste alinea van het artikel 82bis van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, enz.

(4) Alhoewel door het artikel 40 enkel de bepalingen van de artikelen 1 tot 39 beoogd zijn, dienen ook de overgangsbepalingen van de artikelen 55, 56 en 57 — die er in innig verband mede zijn — beschouwd als voorgeschreven op straffe van nietigheid.

een geding, wordt zij gedekt (1) voor elk niet zuiver voorbereidend vonnis of arrest op tegenspraak gewezen. (2)

De nietigheid van het vonnis of het arrest dat het proces sluit, zal enkel gedekt worden, wanneer de beslissing voor geen verdere voorziening vatbaar zal zijn. (3)

Maar wat nu aangaande de nietigheid van de akten tot tenuitvoerlegging van dat vonnis of arrest? Dit gewichtig punt schijnt aan de aandacht van den wetgever te zijn ontgaan.

Evenwel brengen wij in herinnering dat de nietigheid, al weze zij van openbare orde, toch van tijdelijken aard is en gedekt kan worden (4) en dat, gedurende de bespreking van de wet, er meermalen op gewezen werd dat « niemand bedilgeest of kwade trouw van een pleiter in de hand wilde werken ». Derhalve dient, naar mijn meening, het geopperd vraagstuk opgelost te worden als volgt:

In principe, onverminderd, echter, de bijzondere wetsbepalingen (5), zal men het algemeen beginsel van de dertigjarige verjaring toepassen. (6) Nochtans, overeenkomstig het gemeene recht, zal de schuldenaar de nietigheid van de akte tot tenuitvoerlegging niet meer kunnen inroepen, als het vaststaat dat hij, zonder voorbehoud te maken, zijn schuld heeft voldaan, ondanks hij op de hoogte was van het vormgebrek in de akte.

Stippen wij evenwel aan, dat de nietig verklaarde akten de verjaring stuiten, evenals de termijnen van rechtspleging toegekend op straf van verval.

Artikel 41

In elk vonnis of arrest wordt melding gemaakt van de beschikkingen van de nieuwe wet, die toegepast werden voor het opmaken van het exploit of de andere akten van rechtspleging, welke het vonnis of het arrest voorafgingen.

De Commissie der Kamer had eerst aangenomen dat het vonnis of arrest, waarin die melding niet op volledige wijze was gemaakt, nietig zou zijn, zelfs in geval de rechtspleging overeenkomstig de wet zou gevoerd zijn. (7) Gelukkig heeft de wetgever

(1) Luidens het eerste ontwerp door de Commissie der Kamer ingediend, kon de nietigheid niet worden gedekt. (Zie Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1932-1933, Nr 136.)

(2) Dergelijke verzachte nietigheid van openbare orde maakt een nieuwigheid in onze wetgeving uit. Over het verschil tusschen de zuiver voorbereidende en de andere vonnissen, zie het advies van het Openbaar Ministerie, dat Cass. 23 April 1931, voorafgaat. (Pas. I, 142.)

(3) Voorziening in verbreking, request civiel. — Zie Garsonnet en Cezar-Bru, boek II, bl. 105.

(4) Art. 40, al. 2. Verslag Marek, Parlem. Besch., Nr 135, Kamer, zittingsjaar 1933-1934, bl. 10.

(5) Zie o.m. het artikel 67 van de wet van 15 Aug. 1854.

(6) Artikel 2262 van het Burgerlijk Wetboek. De Page — Traité élémentaire de droit civil, boek I, bl. 644.

(7) Arg. aangehaald uit het artikel 1377 van het Burgerlijk Wetboek.

verder die strenge bepaling verworpen (1); zij zou het geluk uitgemaakt hebben van al de pleiters te kwader trouw...

Er dient aangestipt, dat het artikel niet voorschrijft melding te maken van de wetbepalingen die toegepast worden voor het opstellen van het vonnis of het arrest zelf. (2)

Artikelen 55 tot 59 (3)

Na het VIe Hoofdstuk dat op de rechterlijke inrichting slaat en tevens op de kennis van de talen door de magistraten, gezworenen, griffiers, notarissen, pleitbezorgers en deurwaarders, roeren wij het onderzoek aan van het VIIe Hoofdstuk, dat getiteld wordt « Overgangsbepalingen ».

De artikelen 55 tot 59 — die van het beginsel « gerechtstaal-streektaal » afwijken — zullen tot den 14n September 1938 van kracht zijn; met aandrang heeft de wetgever verklaard dat vóór dien datum het ingewikkelde en netelige taalgrensvraagstuk zou worden opgelost.

Artikel 55 schrijft voor dat, indien de verweerder, in burgerlijke zaken of in handelszaken (4), woonachtig is in een Vlaamsche gemeente gelegen binnen het gebied van een rechtsmacht waarvóór, krachtens het artikel 1, de rechtspleging in 't Fransch moet worden gevoerd (5), of indien hij woonachtig is in een Waalsche gemeente gelegen binnen het gebied van een rechtsmacht waarvóór, overeenkomstig het artikel 2, de rechtspleging in 't Nederlandsch moet geschieden (6), de akte tot inleiding van het geding zal worden gesteld in 't Nederlandsch in het eerste geval, in 't Fransch in het tweede geval.

De rechtspleging wordt voortgezet in de taal gebruikt in de akte tot inleiding, tenzij de rechter of de ambtenaar van het Openbaar Ministerie (7) deze taal onkundig zijn. In dit laatste geval wordt de zaak verwezen naar de meest nabijgelegen of gemakkelijkst (8) te bereiken rechtbank van den zelfden rang in een ander taalgewest. (9)

Nochtans opdat de verwijzing zoo zelden mogelijk zou geschieden, ten minste als het zaken geldt

(1) Verslag Marck, Nr 135, Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1933-1934, bl. 10.

(2) Parl. Hand. Kamer, 15 Mei 1934, bl. 1463.

(3) Voor den commentaar van dit laatste artikel zie het artikel 36.

(4) Voor de tuchtzaken zie den commentaar van het art. 1.

(5) B.v. in een Vlaamsche gemeente van de arrondissementen Luik of Brussel.

(6) B.v. in een Waalsche gemeente van de arrondissementen Oudenaarde of Leuven.

De artikelen 55 en 56 zijn zonder toepassing op het arrondissement Brussel.

(7) Het spreekt van zelf dat de ambtenaar van het Openbaar Ministerie niet in aanmerking komt, wanneer de rechtbank zonder zijn bijstand telt.

(8) Te vergelijken met de artikelen 7 en 23.

(9) Voor de rechtspleging tot verwijzing dient de § 2 van het artikel 7 bij analogie toegepast te worden.

De beslissing zal steeds opgesteld worden in de voertaal van de rechtsmacht die de verwijzing beveelt.

die tot de bevoegdheid van den vrederechter behoren, heeft de Senaat in een aanvullende bepaling van het artikel 46 (1) voorzien dat de vrederechter of een plaatsvervangend vrederechter in de op de taalgrens liggende kantons niet alleen de gewestelijke taal, maar ook de taal der minderheid zou moeten kennen.

Echter, in de artikelen 46, al. 2, 55 § 1, al. 4 en 56 § 1 al. 2, eischt de wetgever, als bewijs van de kennis van de taal van die minderheid, noch een diploma noch een examen; hij stelt zich tevreden met een werkelijke kennis. (2) Niettemin moet deze kennis een grondige kennis zijn; is enkel een « voldoende kennis » vereischt, dan verklaart de wet dit op uitdrukkelijke wijze. (3)

Maar het kan ook zijn dat de verweerder verlanget, dat de rechtspleging in de voertaal van de rechtsmacht worde voortgezet. De wet laat hem toe dergelijke aanvraag in te dienen maar, op straffe van verval, vóór alle verweer en exceptie.

Deze aanvraag wordt mondeling gedaan, indien de verweerder in persoon verschijnt, zij wordt schriftelijk ingediend wanneer een lasthebber hem vertegenwoordigt. Het is niet vereischt, dat het geschrift van de hand van den verweerder weze en zelfs niet dat het door hem ondertekend worde. (4)

De rechter verwerpt (5) de aanvraag, indien uit de bestanddeelen der zaak blijkt, dat de verweerder een toereikende kennis bezit van de taal gebruikt in de akte tot inleiding.

* * *

Wanneer in dezelfde zaak verscheidene verweerders aanwezig zijn, wordt de akte tot inleiding in 't Fransch of in 't Nederlandsch gesteld, naar gelang de woonplaats van de meerderheid van de verweerders in een Waalsche of in een Vlaamsche gemeente gelegen is. In geval van gelijkheid wordt de akte opgesteld in 't Fransch of in 't Nederlandsch, naar keuze van den eischer.

Ten aanzien van de toepassing van die bepaling komen, naar mijn meening, niet in aanmerking de verweerders, die in België geen woonplaats hebben (6) en dienen de gemeenten gelegen in de

(1) Artikel 46, al. 2.

't Is opvallend dat deze laatste beschikking niet van tijdelijken aard is.

(2) Zie ook de nota 6 kol. 73.

(3) Zie het verslag De Clercq, Parlem. Besch. Senaat, Nr 86, zittingsjaar 1934-1935, bl. 27.

(4) De Senaat heeft deze voorwaarde afgewezen. (Parlem. Hand. Senaat, 11 April 1935, bl. 540. Verslag Marck, Nr 135, Parlem. Besch., zittingsjaar 1934-1935, bl. 10.)

Vergelijk met het artikel 4. In het artikel 55 is niet voorzien dat het geschrift vrij is van zegel en registratie.

(5) « Kan verwerpen » luidt het artikel. Maar over de juiste beteekenis van die woorden, zie den commentaar van het artikel 4.

(6) Arg. uit het artikel 6 § 1 aangehaald.

Brusselsche agglomeratie verdeeld te worden in Vlaamsche en Waalsche gemeenten. (1)

Is de akte tot inleiding niet in de voertaal van de rechtsmacht opgesteld en vraagt de meerderheid (2) der verweerders — vóór alle verweer en exceptie — dat de rechtspleging in die voertaal zou worden voortgezet, dan zal de verwijzing naar een rechtbank van een ander taalgewest niet uitgesproken worden. In geval van gelijkheid, zal de rechter over den grond van de aanvraag beslissen art. 55 § 2, alinea 2).

Het schijnt nochtans dat de bepaling van de tweede alinea van het artikel 55 in verband dient gesteld te worden met de § 1 van het artikel : wordt er gevraagd dat de rechtspleging in de andere landstaal dan de taal van de akte tot inleiding zou voortgezet worden en blijkt het uit de bestanddeelen der zaak dat de verzoekers een toereikende kennis bezitten van de taal gebruikt in de akte tot inleiding, dan zal de rechter de aanvraag verwerpen.

* * *

Het artikel 56 behelst gelijksoortige bepalingen op strafgebied, mits nochtans eenige wijzigingen.

De rechtsvordering wordt in de voertaal van de rechtsmacht ingesteld; echter mag de verdachte, hetzij voor de Raadkamer (3), indien een onderzoek is gevorderd, hetzij, bij ontstentenis van onderzoek, vóór de rechtbank — maar in beide gevallen vóór alle verweer of exceptie — vragen dat de rechtspleging in de andere taal worde voortgezet.

Indien de rechter of de ambtenaar van het Openbaar Ministerie deze taal onkundig zijn, wordt de

(1) Een geding dient bij de rechtbank van eersten aanleg te Leuven aanhangig gemaakt. Een der verweerders is in een Waalsche gemeente van het arrondissement Leuven woonachtig; een andere woont te Leuven en de derde te Mechelen of te Evere (gemeente van de Brusselsche agglomeratie met Vlaamsche meerderheid). De akte tot inleiding zal in 't Nederlandsch worden gesteld.

Een geding dient bij de rechtbank van eersten aanleg te Bergen aanhangig gemaakt. Een der verweerders is in een Vlaamsche gemeente van het arrondissement Bergen woonachtig; een andere woont te Bergen en de derde te Luik of te Elsene (gemeente van Brusselsche agglomeratie met Waalsche meerderheid). De akte tot inleiding zal in 't Fransch worden gesteld. (Arg. uit het art. 6 § 1 aangehaald.)

(2) Bij de berekening van deze meerderheid komen de verweerders in aanmerking, die in het buitenland gevestigd zijn. (Arg. uit het art. 6 § 2 aangehaald.)

(3) De Raadkamer doet daarover uitspraak tegelijkertijd als zij de door de artikelen 129 of 130 van het wetboek van strafvordering voorziene beschikking verleent (art. 56 § 2). Indien een onderzoek is gevorderd, kan de aanvraag niet meer ingediend worden na de beslissing van de Raadkamer : « dan moet verdachte, zoo verklaart art. 56, zijn verzoekschrift indienen vóór de Raadkamer ». Het spreekt, echter, van zelf dat de aanvraag vóór de rechtbank ingediend, niet als te laat gedaan zou kunnen beschouwd worden, indien verdachte niet regelmatig was uitgenoodigd geweest zijn verweermiddelen vóór de Raadkamer voor te dragen.

De beschikkingen van het artikel 56 zijn ook, naar mijn meening, van toepassing, als de Kamer van inbeschuldigingstelling en het Hof van Beroep uitspraak doen in de gevallen voorzien in het artikel 25 al. 1. Inderdaad, verwijst artikel 56 § 1 niet naar het artikel 14, maar naar de artikelen 1 en 2, die, zooals hierboven vermeld, ook de Hoven van Beroep bedoelen, wanneer deze in eersten en laatsten aanleg rechtspreken. (Zie den commentaar van het artikel 1.)

zaak verwezen (1) naar de meest nabije of gemakkelijkst te bereiken rechtsmacht van denzelfden rang in een ander taalgewest. Er dient op gewezen, dat de rechter de aanvraag niet mag verwerpen om reden dat hij oordeelt dat de verdachte de taal van de rechtspleging machtig is. (2)

Zijn meerdere verdachten in dezelfde zaak betrokken, dan wordt de aanvraag enkel ingewilligd, indien zij door de meerderheid der verdachten wordt ingediend. In geval van gelijkheid wordt de aanvraag verworpen. (3)

Het artikel 57 maakt een onderscheid tusschen de Vlaamsche en de Waalsche rechtsmachten, uitgezonderd de Hoven van Beroep, die in hooger beroep van zaken kennis zouden moeten nemen in een andere taal dan hun voertaal. De Waalsche rechtsmachten (4) verwijzen de zaak naar de meest nabije of gemakkelijkst te bereiken rechtsmacht in een ander taalgewest; de Vlaamsche rechtsmachten bevelen enkel de verwijzing naar de rechtbank van een ander taalgewest indien de rechter of de ambtenaar van het Openbaar Ministerie (5) de in het bestreden vonnis gebruikte taal niet kennen. (6)

Het Koninklijk Besluit van 11 September 1935 heeft de in de artikelen 55 en 56 bedoelde gemeenten aangeduid, alsmede de rechtbanken (7) waarnaar de zaken moeten worden verwezen bij toepassing van de artikelen 55, 56 en 57.

Artikel 67

« Alle wettelijke beschikkingen of besluiten die » niet met deze wet overeenkomen, zijn vervallen. »

Ongetwijfeld beteekent dit artikel dat worden ingetrokken :

1) de vorige algemeene beschikkingen die het gebruik der talen in gerechtszaken regelden : o.m. de door het Koninklijk Besluit van 16 September 1908 samengeordende wetten, de wet van 4 September 1891, de besluit-wet van 2 October 1918 en het Koninklijk Besluit van 4 October 1925, gewijzigd op 4 Juni 1928;

(1) De beslissing wordt in de voertaal van de rechtsmacht gesteld en de beschikking van het artikel 20 al. 4 dient nageliefd te worden.

(2) Te vergelijken den tekst van het artikel 56 met dien van het artikel 55.

(3) Te vergelijken met het artikel 21 al. 1.

(4) B.v. de vrederechter van het kanton Landen heeft een geding in 't Nederlandsch gevonnist (art. 55 of 56). Beroep wordt ingesteld; de rechtbank van eersten aanleg of de correctionele rechtbank van Hoei kunnen de zaak niet aanhouden. Laten wij integendeel veronderstellen dat de vrederechter van het kanton Ronse een geding in 't Fransch heeft gevonnist. Het beroep wordt voor de rechtbank van Oudenaarde gebracht. Deze mag over de zaak beslissen.

Over de vormen van de verwijzing zie de nota 9 kol. 67, en de nota 1 hierboven.

(5) Zie nota 7 kol. 67.

(6) Zie de verklaring van den h. David. Parlem. Hand. Kamer, 23 Mei 1934, bl. 1529.

(7) De aanduiding van de rechtbanken bij Koninklijk Besluit is niet in de andere gevallen voorzien (art. 7, 23 en 26).

2) de in de wetgeving verspreide beschikkingen over het gebruik der talen in bijzondere rechtsplegingen (1), mits evenwel zij rechtsmachten aanbevelen waarop de nieuwe wet van toepassing is. Ik haal o.m. aan : de taalbepalingen van de huishuurwetgeving (2), het artikel 32 van het Koninklijk Besluit van 7 December 1931 houdende algemeene verordening van de verzekering tegen de arbeidsongevallen en de Koninklijke Besluiten uitgevaardigd in uitvoering van dit artikel, in zooverre al deze bepalingen het gebruik van de Fransche taal niet uitsluiten voor het Vlaamsche gedeelte van het Land.

3) de beschikkingen op de rechterlijke inrichting, die in strijd zijn met de bepalingen van de nieuwe wet (bepalingen op de kennis van de talen door de magistraten, griffiers, notarissen, enz.) (3)

Artikelen 63 en 68

De wet is op 15 September 1935 van kracht geworden. Nochtans wordt zij niet van toepassing op de vóór dien datum ingediende zaken of ingestelde vervolgingen (art. 68).

Het spreekt van zelf dat deze laatste beschikking zich er niet tegen verzet, dat in de gevallen waar de vorige wetgeving het gebruik van 't Nederlandsch toeliet, terwijl de nieuwe wet het gebruik van die taal voorschrijft, de rechters en de partijen, indien zij het goedvinden, zich er, van nu af aan, naar kunnen schikken.

Artikel 68 wordt door het artikel 63 aangevuld in dezen zin, dat tot den 14n September 1937 het Hof van Beroep te Brussel zijn arresten in 't Fransch zal mogen wijzen (4) «in de burgerlijke zaken» (5) wier rechtspleging in 't Nederlandsch wordt gevoerd, zelfs wanneer het er op zaken aankomt, die na den 14n September 1935 zijn ingeleid; maar dat recht wordt aan een voorwaarde onderworpen, te weten dat de pleidooien in 't Fransch worden gehouden. (6)

Onder de bewoorden « vóór den 15n September 1935 ingeleide zaken » dient verstaan te worden : « al de burgerlijke zaken en den handelszaken waarin de akte tot inleiding van het geding vóór 15 September 1935 regelmatig is opgesteld en be-

teekend » (1), en niet alleen de zaken die vóór dien datum zijn ingeschreven. (2)

Het heeft niet in de bedoeling van den wetgever kunnen liggen de akten van rechtspleging, die vóór het van kracht worden van de wet regelmatig waren, nietig te verklaren. (3)

De « ingestelde vervolgingen » zijn de strafzaken waarin een onderzoek reeds is ingesteld of die bij een rechtsmacht van wijzen aanhangig zijn gemaakt.

Daarentegen wordt de wet van toepassing op de zaken die na den 14n September 1935 vóór den politierechter zullen worden gebracht, al had vóór dien datum de Ambtenaar van het Openbaar Ministerie den overtreder een « minnelijke schikking » aangeboden op grond van het artikel 166 van het wetboek van strafvordering. Zodoende stelt de Ambtenaar van het Openbaar Ministerie geen vervolging in; hij geeft den overtreder bericht dat, bij ontstentenis van aanvaarding van de schikking, hij het recht van vervolging zal uitoefenen.

* * *

Een laatste opmerking. In de wet treft men menigvuldige uitdrukkingen aan, die er toe strekken de verschillende taalkennissen te kenmerken : « de kennis, de grondige kennis, de toereikende kennis, de voldoende kennis van een taal, zich gemakkelijker in een taal uitdrukken, bekwaam zijn om zich van een taal te bedienen, een taal verstaan... » Daar die spitsvondige schakeeringen tot misverstand aanleiding zouden kunnen geven, acht ik het niet overbodig de volgende overwegingen in 't midden te brengen.

1) Als het er op magistraten en griffiers aankomt, hebben de uitdrukkingen « de kennis van een taal » (4) en « de grondige kennis van een taal » (5) dezelfde beteekenis. (6) De betrokkenen moeten in staat zijn alle gerechtszaken in de door de wet voorgeschreven taal te behandelen, zoo mondeling als schriftelijk. (7) En, bijgevolg, een magistraat

(1) Zie het verslag Marck, Nr 136, Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1932-1933, bl. 2 en 8.

(2) Namelijk het artikel 23 van K.B. van 31 December 1929, het artikel 21 van het K. B. van 31 October 1934.

(3) Zie het VIe Hoofdstuk van de wet.

Worden ingetrokken namelijk : het artikel 50 van de wet van 9 Juli 1926 op de werkrechtshouders, behalve ten opzichte van de klerken (zie artikelen 30, 32, 43 en 53 van de nieuwe wet); het artikel 14 alinea 1 en het artikel 36 van de wet van 29 Juni 1929 betreffende den gerechtelijken bijstand en de toelating om kosteloos te procederen.

(4) Die uitzondering slaat niet op het advies van het Openbaar Ministerie.

(5) Er dient verstaan : in burgerlijke zaken en in handelszaken. Zie verslag Marck, Nr 25, Parlem. Besch., zittingsjaar 1933-1934, bl. 15.

(6) Bij toepassing van het artikel 64.

(1) Wel te verstaan in geval de beteekening door de wet wordt voorgeschreven (b.v. art. 1, 4 en 61 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering). Te vergelijken met b.v. het artikel 214c van het burgerlijk wetboek, de alinea 2 van het artikel 7bis van de jachtwet, enz.

(2) Zie het artikel 55 van het decreet van 30 Maart 1808.

(3) Zie b.v. het artikel 55 van de wet «... gedurende de drie » jaren die volgen op het van kracht worden dezer wet : De » akte tot inleiding van het geding wordt... ».

Zie ook het artikel 4 § 1 « De akte tot inleiding van het geding wordt... » en het artikel 7 § 1 « De in dit artikel voor » ziene aanvraag moet door den eischer gedaan worden in de » akte tot inleiding van het geding ».

(4) Zie de artikelen 43 §§ 4, 5, 6, 7, — 46 al. 2, 47, 49, 41 behalve de derde alinea van de § 2, 52, 53 behalve de § 6, 54.

(5) Zie het artikel 43 § 8.

(6) Verslag De Clercq, Parlem. Besch. Senaat, zittingsjaar 1934-1935, Nr 86, bl. 27.

(7) Verslag Marck, Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1932-1933, Nr 136, bl. 19.

die een bepaalde taal « niet kent » (1), is een magistraat die niet bekwaam is om volledig de wetsbepalingen na te leven, die betrekking hebben op een in die taal gevoerde rechtspleging. (2)

Integendeel om « een toereikende » of « een voldoende » kennis van een taal te bezitten of om « een taal te verstaan » (3), volstaat het dat de magistraat bij machte zij met de rechtsonderhoorigen en de getuigen een gesprek in bedoelde taal te voeren en den inhoud der stukken te begrijpen. Een kennis van de wetenschappelijke taal wordt niet van hem vereischt. (4)

Het bewijs van die kennis of van die voldoende kennis dient steeds niet op de zelfde wijze geleverd te worden. Nu eens wordt een examen opgelegd of een diploma geëischt (5), dan weer stelt de wetgever zich tevreden met een werkelijke kennis. (6)

2) Van de notarissen wordt vereischt dat zij « be- » kwaam zijn om zich van de bedoelde taal te be- » dienen » bij de uitoefening van hun ambt. (7)

3) Ten opzichte van de advocaten dient de uitdrukking « die de taal der rechtspleging niet kennen » (art. 36, 2°) verstaan te worden in dezen zin, dat zij onbekwaam zijn om in de taal der rechtspleging te pleiten.

4) Het ligt, ten slotte, voor de hand dat, als het er op een partij of een verdachte aankomt, de wettelijke uitdrukkingen in een ruimen zin moeten verstaan worden, d.w.z. dat men, in elk geval, eerst en vooral de vereischten van het recht tot verdediging in acht moet nemen.

Een partij bezit « een toereikende » (8) of « een voldoende » (9) kennis van een taal » als zij in staat is in die taal haar belangen te verdedigen; een verdachte « drukt zich gemakkelijker in een taal uit » (10) wanneer hij met meer gemak in die taal zijn verweermiddelen kan voorstellen.

In de laatste alinea van de artikelen 16 § 2, 18 en 35 bedoelen de woorden « de verdachte die 't Fransch of 't Nederlandsch niet verstaat » den verdachte die tezelfder tijd de schrijftaal en de spreektaal onkundig is. (11)

(1) Zie de artikelen 31, al. 2, 32, al. 2, 55 § 1, al. 4, 56 § 6, al. 2, 57, al. 2 en 60 § 3.

Het spreekt van zelf dat de « agenten » bedoeld bij de artikelen 31 en 32 enkel bekwaam moeten zijn om in de taal, waarvan sprake is, hun ambt van gerechtelijke politie te vervullen.

(2) Zie het artikel 43 § 4.

(3) Zie de artikelen 2, al. 3, 30, al. 2 en 43, § 5.

(4) Zie het verslag Marck, Parlem. Besch. Kamer, zittingsjaar 1933-1934, Nr 135, bl. 12 en 15.

(5) Zie o.m. de artikelen 43 §§ 1, 2, 3, 4 en 8, 49 § 2, al. 4, 51, § 3, 53, § 5, en de Koninklijke Besluiten van 9 Sept. 1935.

(6) Zie o.m. art. 23, 30, 31, 32, 43, § 4 in fine, 46 al. 2, 47, 55, § 1, al. 4, 56 § 1 al. 2 enz.

(7) Zie het artikel 43 §§ 10, 11 en 12.

(8) Zie de artikelen 4 § 2 — 55 § 1 laatste alinea.

(9) Zie het artikel 6 § 2.

(10) Zie de artikelen 20-23 al. 1 en 2.

(11) Zie ook het artikel 22. Echter kent de laatste alinea van het artikel 38 aan elke partij het recht toe een vertaling op haar kosten te vragen van de akten van rechtspleging.

Het lag niet in mijn bedoeling U een volledige commentaar van de wet van 15 Juni 1935 voor te leggen. Enkel zal haar in werking brengen al de vraagstukken in 't licht stellen, die aangaande haren uitleg kunnen oprijzen.

Gewis, daar deze wet in de rechterlijke inrichting grondige wijziging brengt, zal haar toepassing op moeilijkheden stuiten. Maar wij zullen ze te boven komen. Welke ook onze meening over het taalvraagstuk weze, welke voorkeur ook de onze zou kunnen geweest zijn, wij zullen de wet nauwgezet toepassen.

Zodoende zal de Magistratuur, voor wie altoos een aanzienlijke rol in de landsgeschiedenis werd voorgelegd, de harmonische ontwikkeling van onze beide culturen bevorderen en machtig bijdragen tot het versterken van de nationale éénheid. Te Brussel inzonderheid heeft de rechterlijke wereld een hoofdrol te spelen bij den cultureelen vooruitgang. In de hoofdstad, inderdaad, moet de polsslag kloppen van het intellectuele leven van onze beide taalstreken.

* * *

Tot die nauwgezette en gewetensvolle magistraten behoorde de h. eere-Voorzitter Vermêer (1), wiens overlijden ons zoo diep heeft getroffen.

Gansch zijne loopbaan stond in het teken van den arbeid. Rechter en ondervoorzitter in de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen, raadsheer en voorzitter in het Hof, alom was hij een toonbeeld van vlijt en taaie vasthoudendheid, steeds de eerste aan het werk en de laatste om zijn arbeid te verlaten.

Uitsluitend aan zijn ambt had hij zijn leven gewijd, zoodat van den dag af waarop hij afscheid van ons nam, hij zijn levenstaak geëindigd achtte en zich met kalmte en bedaardheid tot den dood voorbereide.

Pijnlijke dagen bracht hij echter door, toen de ziekte hem ten huize als gevangen hield. Langzaam doch voortdurend ondermijnde de kwaal zijn lichaam... Gelukkig kwam de eindavond stil...

Met eerbied en vroomheid zullen wij zijn nagedachtenis in eere houden.

Op 28 October 1934 stierf de h. Caron, procureur des Konings bij de rechtbank van eersten aanleg van Turnhout. Zijn krachtig gestel en zijn voortdurende goede luim kwamen ons voor als waarborgen van gezondheid en langlevendheid. Ieder onder ons wenschte vurig en was ervan overtuigd dat het Land jarenlang nog op zijn doorzicht, zijn vaderlandsliefde, zijn opoffering en de rechterlijke wereld op zijn verstandige medewerking zouden kunnen rekenen.

(1) Te Waesmunster overleden, op 10 October 1934.

En pas 56 jaar oud, wordt hij ons ontrukkt... Ijdeldheid van menselijke hoop en verwachtingen !

Uitmunten magistraat, door iedereen bemind, geacht en geëerbiedigd, was hij insgelijks bekommerd over het lot van de gevangenen. Voorzitter of ondervoorzitter van al de talrijke Commissies, die in het arrondissement Turnhout zijn ingesteld om de veroordeelden en ongelukkigen bijstand te verleenen, was het nooit tevergeefs dat men beroep deed op zijn goedheid en zijn edelmoedigheid. De eenvoudige maar dikwijls roerende blijken van dankbaarheid hem gegeven door zijn beschermelingen, waren zijn innigste vreugde.

Ook was hij een karakter en een gestaald gemoed. Enkele dagen vóór zijn afsterven, toen hij reeds ziek was, schreef hij mij : « Ik zal genezen... Binnenkort zal ik mijn werkzaamheden hervatten en dit met meer moed en vuur dan ooit ».

De waarde van een mensch wordt naar zijn offergeest gemeten... In den heer Procureur des Konings Caron verliest het Land een zijner beste dienaars. Ik verlies een vriend.

Ridder Soil de Moriamé werd opeenvolgens benoemd tot rechter, ondervoorzitter en, op 19 Juni 1905, voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg van Doornik. 18 Jaar lang bekleedde hij dit laatste en gewichtige ambt.

Zijn omgang was vol hoffelijkheid en hij sprak recht met billijkheid, zonder strengheid noch zwakte.

Als hij op rust ging, wijdde hij zich geheel en al aan de archæologische wetenschap waarin hij bijzonder was bedreven.

Wij zullen hem een levendig aandenken bewaren.

De h. Fernand Biart, eere-ondervoorzitter in de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen, wien ik door nauwe familiebanden was verwant, is op 30 April 1935 overleden. De h. Procureur des Konings bij die rechtbank, die hem een diepgevoelde hulde bracht, zegde o.m. : « Gewetensvolle magistraat, stipt, werkzaam, van een onverzettelijke » zelfstandigheid, gingen die hoedanigheden bij » hem gepaard met een als bij ingeving verkregen » kennis van de rechtswetenschap, met een scherp » doorzicht en een opgedane ervaring dank zij de » welke hij, zonder zich ooit te vergissen, het ware » en het valsche, het rechtvaardige en het onrechtvaardige kon onderscheiden.

« Ter terechtzitting leidde hij de debatten met » gezag, ontmoedigde de pleitzielen ; en allen, » ge- » tuigen, partijen, pleiters, legde hij de omzichtigheid en de gematigdheid op ».

Op 25 Januari 1935 is te Elsene overleden de h. Jules Chevalier, eere-ondervoorzitter in de rechtbank van eersten aanleg van Brussel.

45 jaren van zijn leven waren aan het gerecht besteed. In het Krijgshof was hij de Collega van mijn vader en, van kindsbeen af, was ik in de gelegenheid gesteld om zijn minzaamheid en rechtschapenheid te waardeeren.

Want niet alleen herdenken wij in hem den Magistraat, maar ook gaat onze gedachtenis naar den trouwen Collega, die met een steeds even groote offervaardigheid bereid was goed te doen en diensten te bewijzen.

Roem en glorie heeft de h. Marcel Despret nooit nagestreefd. Door den vijand, tijdens de bezetting van België, in hechtenis genomen, sprak hij nooit over den moed dien hij had getoond.

Substituut-procureur des Konings te Bergen, Substituut en rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Brussel, alom waren zijn hoffelijkheid en zijn gulhartigheid geprezen. De mare van zijn overlijden, die ons, op 5 Mei 1935, toekwam, trof ons diep.

Zijn gezondheidstoestand had den heer Josephus Dierckx er toe gedwongen, vroegtijdig ontslag te nemen uit het ambt van rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Turnhout. Tot kinderrechter benoemd, nauwelijks na de afkondiging van de wet van 15 Mei 1912, had hij steeds een hoog besef van dat kiesche en moeilijke ambt welk hij een warm hart toedroeg.

Zijn heengaan werd algemeen betreurd.

Wij zullen ook de nagedachtenis herdenken van den heer Goossens, eere-vrederechter van het kanton Herenthals, die zich met offervaardigheid aan zijn ambt heeft gewijd, dit niettegenstaande de erge ziekte waardoor hij sedert lang was aangetast.

* * *

Heer Stafhouder, hoe gelukkig en trotsch ware M. Alexandre Braun (1) geweest, hadde hij U nog kunnen zien nu U zelf die eereplaats bekleedt, waarin hij, in 1893, de volle maat had gegeven van zijn heerlijk talent.

Edel figuur en rijkgepulde levensbaan ! Advocaat, die bijna dagelijks pleitte en wiens pleidooien voorbeelden waren van meesleepende en overredende welsprekendheid ; onderlegde en belezen rechtsgeleerde, was hij tevens een voorvechter van vooruitgang en verbetering, zelfs toen de ouderdom reeds op zijne schouders drukte ; senator en Minister van

(1) Lid van den Tuchtraad vanaf 1889 tot 1898 en van af 1904 tot 1907. Stafhouder in 1893-1894 en in 1894-1895. — Gestorven den 30 Maart 1935.

State, genoot hij de bewondering van vrienden en tegenstrevers om zijn opoffering en de oprechtheid van zijn overtuiging; en daarbij, voorbeeldig familiehoofd, was hij immer bekommerd om de zijnen, ze evenzoo diep beminnend als hij door hen bemind was.

U kent, Mijne Heeren, dat tooneel van tragische grootheid: zoodra zij het droevig ongeluk vernam dat haar trof, deed Mevrouw Braun — wier oogen sinds meerdere jaren voor het aardse licht gesloten waren — zich leiden bij het stoffelijk overschot van den trouwen makker van haar leven. Zij legde de hand op het fijn besneden gezicht van haar man en bleef zij bewegeloos als hij. Het was alsof de dood tweemaal had gemaaid... Maar hun zielen spraken met elkaar.

88 jaar oud, is de h. Stafhouder Alexandre Braun heengegaan, zonder lijden en zonder het minst geestelijk verval. Steeds zullen wij hem een trouwe en ontroerde gedachtenis wijden.

« De mensch beheerscht den dood niet. Indien ik moet sterven, zal ik mijn lot aannemen, omdat ik naar mijn geweten heb volbracht, wat mij is gegeven te leven. » Zoo sprak Mr Sadi Kirschen (1) korten tijd alvorens weggerukt te worden door een pijnlijke maar heldhaftig onderstane ziekte.

Weinigen hebben met een zoo heerlijken moed en waardigen eenvoud de eer gediend: de eer van de Balie waaraan hij uit ganscher harte gehecht was; de eer van het Vaderland dat hij voor de Duitsche rechtsmachten verdedigde, toen hij de vaderlands-liefde verhief van degenen die door den bezetter gevangen genomen waren; en ook de eer van het gemoed, ik bedoel die rechtschapenheid waardoor al onze dagelijksche daden moeten ingegeven worden.

Het overlijden van Mr Kirschen heeft mij te meer diep getroffen daar hij mij, in menigvuldige omstandigheden, een innige sympathie had betuigd. Mijn erkentelijkheid zal zijn aandenken trouw blijven.

Op 9 Januari 1935, bezweek aan een lange ziekte M. Henri Puttemans (2). Dat de leegte, die hij achterliet, niet zou, ja niet kon aangevuld worden, heeft ieder onder ons gevoeld.

Daarheen gansch zijn leven heeft het plichtbesef gestraald, gepaard met het gevoel voor het schoone en een groote verhevenheid van geest.

Uit zijn mond klonk zuiver en oprecht de sterke overtuiging die hem beheerschte. Zijn stijl, zonder

bejag op effect, spiegelde zijn keurige gevoeligheid en de schatten van zijn hart weer, alsook de onverzettelikheden van een ziel die de volmaaktheid nastreefde.

Wanneer de krachten hem begonnen te begeven, toonde hij een moed en een volstrekt onthechten van het aardse, die met het ideaal van zijn leven overeenkwamen.

Mr Charles De Smeth (1) was de stagist geweest van den stafhouder Alexandre Braun en, als tege-lijker tijd, zijn zij ten grave gedaald.

Van keurige gestalte, geestig, werkzaam, behoorde hij geheel en al tot de Balie. Dikwijls deden zijn confraters beroep op zijne bedrevenheid in het fiscaal recht en het zeerecht. Zijn «Dictionnaire fiscal» is een werk van groote waarde bij het naslaan van hetwelk wij allen niets anders dan baat zullen vinden.

Onze vroome gedachte gaat ook naar Mrs Julien Vandenbroeck, Henri Becquet, Georges Duvigneau en Jules Baune, die in dit Paleis hoog in achting stonden en wier overlijden diep wordt betreurd.

Na onze dooden te hebben gehuldigd, laten wij ons het voorbeeld, dat zij ons hebben nagelaten, ten nutte maken.

Namens den Koning, vorder ik dat het aan het Hof moge behagen te beslissen dat het zijn werkzaamheden hervat.

(1) Lid van den Tuchtraad in 1919-1920 en 1920-1921. — Gestorven den 21 April 1935.

(1) Lid van den Tuchtraad in 1919-1920 en 1920-1921. — Gestorven te Brussel, den 28 October 1934.

(2) Lid van den Tuchtraad in 1927-1928, 1928-1929 en 1929-1930.

Vlaamsche Juristen
Abonneert U op het

Rechtskundig
Weekblad

RECHTSPRAAK

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9e Kamer. — 9 Februari 1935

Voorzitter : M. De Vos.

Raadsheeren : MM. De Landtsheer en Ernst de la Graete.

Advocaat-Generaal : M. De Vooght.

Pleiter : Mter Van Dieren.

STRAFRECHT. — JACHTMISDRIJF. — LOKKEN VAN FEZANTEN. — SCHUILPLAATS. — SCHA-DEVERGOEDING.

Het lokken van fazanten en het schieten van achter een schuilplaats maken een onrechtmatige jacht-handeling uit. — Deze onrechtmatige handeling geeft recht op schadevergoeding aan de aanpalende jachtrechthebbers.

O. M. t/ R.

Inzake van :

1. De Royal St-Hubert-Club van België, beroeps-vereeninging wier zetel is te Brussel, vertegenwoordigd door Mter Duquesne, pleitbezorger.

2. De K. Roger, advocaat te Brussel, vertegenwoordigd door Mter Duquesne, pleitbezorger. — burgerlijke partijen.

3. Het Openbaar Ministerie,
tegen :

R. Frans, kalver koopman,

Beticht van te Boutersem, kanton Thienen, den 12 October 1934, jachtmisdrijven :

A. Gebruik van verbodene jachttuigen,

B. zijn geweer niet overhandigd te hebben aan de verbalisant ;

Gezien de beroepen ingediend op 22 December 1934 door beide burgerlijke partijen, den 22 dito door het Openbaar Ministerie, tegen het vonnis uitgesproken (door 1 Rechter) den 20 December 1934, door de rechtbank van eersten aanleg van het arrondissement Leuven, dewelke, rechtdoende in boetstraffelijke zaken, de feiten niet bewezen verklaart ;

Betichte vrij spreekt ;

Wijst de burgerlijke partijen van hunne vraag af en veroordeelt ze in hunne kosten en ieder in 1/2 van de kosten van het proces, beloopende in het geheel 51,33 fr..

Gehoord het verslag gedaan door den heer voorzitter ;

Gehoord de burgerlijke partij in hare middelen ontwikkeld door Mter Calloud, advocaat ;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijnen eisch ;

Gehoord de betichte in zijne middelen van verdediging, ontwikkeld door Mter Van Dieren, advocaat ;

Aangezien de betichte de aanstelling als burgerlijke partij van de beroepsvereeninging «Royal St-Hubert Club de Belgique», niet betwist, maar wel die van De K., bewerende dat deze geen recht heeft op eene schadevergoeding, geen nadeel hebbende ondergaan ;

Aangezien het behoort dit tusschengeschied te voegen bij de hoofdzak, en partijen het hierover eens zijn ;

Ten gronde :

Aangezien de verjaring der rechtsvordering is gestuit geweest door de akten van beroep in dato van 22 December 1934 ;

Aangezien dat vaststaat :

1o dat de feiten der betichting zijn geschied op het jachtgoed van betichte, jachtgoed hebbende eene oppervlakte van ongeveer een hectaar en gansch ingesloten door het jachtgoed van De K. ;

2o dat op het jachtgoed van betichte, twee schuilplaatsen waren opgericht, beiden in een schaarhoutbosch, dicht bij een stuk land, en dat, dichtbij die schuilplaatsen, graankorrels waren verspreid geweest door betichte ;

3o dat, onmiddellijk nadat de jachtwachter De Greef drie geweenschoten had hooren afgaan, in de richting van die jacht, hij betichte heeft betrappt, verborgen achteraan van die schuilplaatsen in knielende houding, het gelaat gekeerd naar de plaats waar de graankorrels waren gestrooid en waar een doode fazant lag ; het geweer van betichte lag nevens hem, atsook twee gedooide fazanten ;

4o dat het betichte is die de dood gevonden fazanten had geschoten ;

Aangezien hienuit blijkt dat de gedooide fazanten waren aangelokt geweest bij middel van het verspreiden van de graankorrels en geschoten door betichte terwijl deze zich achter een der schuilplaatsen verborgen hield ;

Aangezien die feiten inbreuk maken op artikel 8 der jachtwet, daar zij onrechtmatige handelingen uitmaken tot doel hebbende het wild van zijn natuurlijke weg af te leiden en gemakkelijker te vangen en te vernietigen ;

Aangezien alzoo betichting A is bewezen geworden ;

Aangezien betichting B insgelijks vaststaat, daar betichte zijn geweer niet heeft afgegeven aan de gen-darmen, die hem ter plaatse der feiten hebben onder-vraagd ;

Wat betreft de burgerlijke partij St-Hubertus Club ;

Aangezien de vastgestelde inbreuk op artikel 8 der Jachtwet nadeel berokkend aan die burgerlijke partij, en haar eisch strekkend tot het bekomen van één frank schadevergoeding gegrond is ;

Wat betreft de aanstelling van De K., als burgerlijke partij ;

Aangezien die aanstelling rechtmatig is en de ge-eïschte schadevergoeding gegrond is ;

Aangezien inderdaad, uit de verhandelingen der zaak is gebleken dat De K., een werkelijke schade heeft ondergaan, ten gevolge van het misdrijf door betichte R., gepleegd, daar deze van de jacht van De K., waardoor zijne kleine jacht was ingesloten, het wild onrechtmatig heeft afgeleid en vernield ;

Op die gronden,
Het Hof,

Verleent akte aan de burgerlijke partij De K. van hare aanstelling ;

Alle andere besluiten verwerpende en bij toepassing van art. 21, 22, 28 der wet van 17 April 1878, en art. 8, 20, 27, 28 der jachtwet en art. 211 van het wetboek van Strafvordering ;

Doet het vonnis a quo te niet, het wijzigende met éénparige stemmen zijner leden, veroordeelt betichte

1o voor het feit A. tot acht dagen en eene boete van honderd frank, vermeerderd met 60 deciemmen bij toepassing van de wet van 27 December 1928, of eene behulpelijke gevangenzitting van 15 dagen, bij toepassing van art. 40 van het strafwetboek;

2o voor het feit B. tot eene boete van honderd frank vermeerderd met 60 deciemmen bij toepassing der wet van 27 December 1928, of 15 dagen behulpelijke gevangenzitting (art. 40 van Strafwetboek);

Veroordeelt betichte jegens elkeen der burgerlijke partijen tot 1 frank schadevergoeding;

Bevestigt voor 't overige het bestreden vonnis en verwijst de betichte jegens den Staat en jegens de burgerlijke partijen, in de beroepskosten beloopende in het geheel 59,01 frank, alsmede in deze van eersten aanleg.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2de Kamer. 12 April 1935.

Voorzitter : M. Verstraete.

Rechtters : MM. Schilling en Roelens.

Pleiters : Mters Eug. Van den Bosch en Matthyssens.

DECREET VAN 10 WIJNMAAND, JAAR IV. — BEVOEGDHEID VAN DE RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG. — UITWERKSEL DER DAGVAARDING VOOR EEN ONBEVOEGDEN RECHTER. — DUUR DER STUITING. TOEPASSING VAN HET DECREET VAN 10 WIJNMAAND. — KARAKTER DER SAMENSCHOLING.

De vordering tot schadevergoeding, gegrond op het decreet van 10 Wijnmaand jaar IV, verjaart met denzelfden tijd als de strafvordering wegens wanbedrijven.

Indien de vraag ingeleid is, vóór den vrederechter, stuit de onregelmatige dagvaarding de verjaring, en het uitwerkstel ervan duurt zoolang het geding hangende is;

De nieuwe termijn der verjaring begint slechts te loopen van af de uitspraak van het vonnis dat de onbevoegdheid aanneemt.

Art. 1 van het Decreet is slechts van toepassing wanneer de samenschooling ernstig genoeg is geweest opdat de gemeenteverheid en de burgers ervan kennis krijsende de wandaden hadden kunnen beletten.

Gemeente Halle t/ Brabants.

Gezien de geboekte uitgijfte van het vonnis in dato van 18 April 1931 geveeld door den heer vrederechter van het kanton Santhoven, en de akte van beroep in dato van 8 October 1931 (Geboekt 9 October 1933 d. 404 35 v. 30);

Gezien het beroep regelmatig is in den vorm en de ontvankelijkheid er niet wordt van betwist;

Aangezien door het arrest van Cassatie in dato 1 October 1934 beslist werd dat de vordering tot schadevergoeding gegrond op het decreet van 10 Wijnmaand jaar IV verjaart na den zelfden tijd als de strafvordering wegens wanbedrijven; (Revue Dr. Pénal 1935 P. 250 mars 11 October 1934);

Aangezien beroepster steunende op dit arrest, aanvoert dat de feiten dagteekenen van 18 Juli 1930, dat de dagvaarding der aanleggers geschiedde den 8 Augustus 1930, dat de laatste daad van stuiting, te weten de akte van beroep, op 8 October 1931, beteekend werd en dus dat zelfs de nieuwe termijn der verjaring verlopen is;

Aangezien echter de wet van 30 Mei 1891 bepaalt dat wanneer de vordering tot schadevergoeding bij tijd ingesteld is, de verjaring niet kan opgeworpen worden gedurende de gansche behandeling der vordering, tenzij het geding vervalt op eischer's afstand van zijne vordering;

Aangezien beroepster daartegen opwerpt, dat gezegde wet vereischt dat de burgerlijke rechtsoverring regelmatig ingesteld weze, wat hier volgens haar niet het geval is, daar de rechtsoverring voor eenen uit hoofde van het onderwerp onbevoegden rechter ingespannen werd;

Aangezien inderdaad volgens art. 5 van het decreet van 10 Wijnmaand jaar IV de vraag tot schadevergoeding ingeleid, moet worden voor de burgerlijke rechtbank van het departement (tribunal civil du département) en volgens eene eensluidende rechtspraak die rechtbank beantwoordt aan de rechtbank van eersten aanleg (Repert. Droit Belge, V^e compétence en matière civile et commerc. 165 Cass. 24 Juni 1915 Pas. 1916-1915 bl. 367);

Aangezien beroepster steunende op art. 2246 van het Burgerlijke wetboek hetwelk bepaalt dat de dagvaarding voor één onbevoegden rechter de verjaring stuit, staande houdt onverwijld de wet van 30 Mei 1891, die niet wijkt van de algemeene rechtsregeling de nieuwe termijn van 3 jaar is beginnen te loopen sinds den 8 Augustus 1930 en dus nu gewis verstreken is;

Aangezien de rechtbank dit gevoelen niet kan deelen, dat inderdaad het vertrekpunt der verjaring verschilt volgens den duur van haar oorzaak;

Zoo begint ze seffens te loopen in geval van bevel of schuldbekenenis, maar bestaat er een dagvaarding of een beslag, duurt de stuiting zoolang als het geding (Planiol et Ripert Drt Civil d. VII bl. 699 nr 1365, Baudry Lacantinerie, Droit Civil d. XXV De La Prescription nr 546 bl. 336 Boileux Commentaire d. VII art. 2044 à 2281 bl. 805 Laurent XXXII nr 160, 164 Arntz IV nr 1881 1° P. B. V^o. Interruption prescription nr 309 en volg.

Dat beroep zijnde ingeslagen geweest door weerster in eersten aanleg tegen het vonnis dat de besluiten van anleggers inwilligde, de rechtsoverring, dank aan het feit van beroepster zelve in gang is gebleven en de stuiting tot nu toe geduurd heeft;

Dat de rechtspraak en de rechtsgeleerden het eens zijn om te bevestigen dat in geval van een voor een onbevoegden rechter ingespannen geding, de nieuwe termijn der verjaring slechts begint te loopen vanaf de uitspraak van het vonnis dat de onbevoegdheid aanneemt;

(P. B. I c. n° 320, Antw. 13 Januari 1872 Pas. 1872 3 bl. 190 Bruss., 4 December 1877 Pass. 1878 3 bl. 175; Dalloz 1850 I, 80 Cass. 17 December 1894;

Marcade art. 2246 n° 2246 n° III bl. 131 Boileux Comm. Code Nap. VIII art. 2 246 bl. 805);

Aangezien er dus hier geen sprake kan zijn van verjaring der huidige vraag tot schadevergoeding;

Dat volgens art. 13 der wet van 15 Maart 1932 dient de rechtbank van eersten aanleg, zetelende in

hooger beroep te doen over de feitelijke toedracht der zaak, wanneer zij van oordeel is dat het geschil tot haar bevoegdheid behoort;

Dat de rechtbank dus in dit geval de zaak aan zich moet trekken en ter kennis houden;

Aangezien de eisch van aanleggers steunt op art. 1 van het decreet van Winmaand jaar IV;

Aangezien de rechtspraak en de rechtsgeleerden verklaren dat dit artikel slechts van toepassing is wanneer de samscholing, die de onlusten tengevolge heeft gehad, ernstig genoeg is geweest opdat de gemeenteverheid en de burgers ervan kennis kri-jgende, de wandaden hebben kunnen beletten;

Dat inderdaad de verantwoordelijkheid ingesteld door het decreet het corrolaire is van de verplichting die ieder burger heeft om aan de handhaving der orde mede te werken; dat hieruit dus wel blijkt dat de wanorde van zulkdanigen aard moest geweest zijn dat ze alom in de gemeente gekend ware;

Aangezien daarom het vereischt is dat de wandaden gepleegd zijn, niet door eenige geïsoleerde personen, maar wel door personen die deel uit maken van vijandelijke en onstuimige benden;

Aangezien dit hier gewis niet het geval is, dat de feiten zich slechts voorgedaan hebben als een familie ruzie, aan dewelke toevallig eenige geburen deel genomen hebben;

Dat de vrouw van den zoon van aanleggers die door deze in ellende met haar kinderen, in de grootste ellende overgelaten werd, den 18 Juli 1930 verontwaardigd werd te bestatigen dat de aanleggers, die nevens haar wonen, in plaats van te trachten hun zoon op de goede baan te brengen, integendeel hem en een vrouw, die hem vergezelde opnamen;

Dat zekere geburen dan pratij gekozen hebben voor de achtergelaten vrouw, en tot zekere betreurens-waardige gewelddaden overgegaan zijn;

Dat het hier geen sprake kan zijn van een oproer, maar enkel van gewelddaden spontaan gepleegd door personen die geërgerd door het gedrag der aanleggers en van hun zoon onder den invloed van hun veront-waardiging gehandeld hebben;

Aangezien het voor aanleggers gemakkelijk was de namen der daders op te nemen en ze aan de overheid mede te deelen;

Dat ingeval van niet vervolging vanwege het Openbaar Ministerie het hun nog altijd vrij stond de daders rechtstreeks voor de bevoegde rechtbank te dagvaarden, en men zich waarlijk afvraagt waarom aanleggers van die gewoonlijke handelswijze afgezien hebben;

Om deze redenen,

De rechtbank,

Aanvaardt het beroep;

Geeft akte aan beroepster van haar voorbehouden aangaande de gronden van niet ontvankelijkheid in excepties op de verjaring betrekkelijk;

Zegt voor recht dat de vrederechter onbevoegd was uit hoofde van het onderwerp, en doet het vonnis a quo te niet;

Verklaart zich bevoegd wegens de stof en trekt de zaak aan zich;

Verwerpt de besluiten van beroepster, strekkende tot het hooren verklaren dat de vraag verjaard is;

Rechtdoende ten gronde;

Verwerpt de vraag van aanleggers als ongegrond en veroordeelen ze tot de kosten.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE MECHELEN

1 Maart 1935.

Voorzitter : M. Du Jardin.

Rechters : MM. Hellemans en Hofman.

Pleiter : Mter W. Baeté.

VERKEER. — STRAAT VAN ENKELE RICHTING — GEEN VERPLICHTING DE RECHTERZIJD VAN DE STRAAT TE HOUDEN.

Wanneer in een straat slechts een enkele richting toegelaten is, is men niet verplicht den rechterkant der straat te houden.

O. M. 1/ V.

De Rechtbank, spreekt het volgende vonnis uit, na beraadslaging :

Aangezien betichte in beroep gegaan is tegen een vonnis uitgesproken den 26 September 1934 door de Politierechtbank van het kanton Mechelen, door hetwelk hij veroordeeld is geworden wedersprekelijk tot een geldboete van 10 frank verhoogd met 60 decimen, 't zij 70 frank, of 2 dagen gevangenzitting met opschorsing van 6 maanden en tot de kosten; uit hoofde van te Mechelen zelfde kanton, den 7 Mei 1934: op den openbaren weg (Geitestraat) als geleider van een bespannen voertuig verzuimd te hebben de rechterzijde te houden in de richting van zijn beweging;

Aangezien de ontvangbaanheid van dit beroep niet betwist geweest is;

Aangezien de openbaren weg, waar het ongeval voorgevallen is, zijnde de Geitestraat, te Mechelen, door bestuurlijke beslissing eene straat is voorbehouden aan het doorrijden in enkele richting, deze gaande van den «Bruul» naar de «IJzerenleen». gebruikte en er dus geen spraak kan zijn van de

Aangezien beroeper dezen weg in zulke richting gebruikte en er dus geen spraak kan zijn van de rechter kant van deze baan te houden, wanneer inzake de afmeting van de kar door betichte gevoerd, bijna gansch de oppervlakte van den weg innam;

Aangezien diensvolgens de betichting niet bewezen is.

VREDEGERECHT TE HERZELE

31 Juli 1935.

Vrederechter : Mr A. De l'Arbre.

Pleiters : Mters Van der Meeren en Van Driessche.

RECHTSPLING (IN BURGERLIJKE EN HANDELSZAKEN). — AANLEG. — SCHATTING VAN DEN EISCH. — ALLEEN DOOR VERWEERDER. — BINDEND VOOR DEN EERSTEN RECHTER. OPZEG. — VRAAG TOT BEKRACHTIGING. — WET OP DE BEVOEGDHEID. — GEEN VERANDERING DER WAARDE VAN DEN EISCH.

Dagvaarding bij nageteekend schrijven. — Schatting van den eisch door verweerder. — Nietigheid indien den eisch op meer dan duizend frank geschat wordt. De wet op de bevoegdheid geeft geen aanduidingen

om de waarde van den eisch tot bekrachtiging van opzeg te schatten.

Ingevolge artikel 35 der wet van 25 Maart 1876 moet, in geval van afwezigheid van schatting van de waarde van den eisch door den aanlegger, den aanleg vastgesteld worden door de schatting van den verweerder.

C. t/ L.

Gezien de inleidende dagvaarding in date van 6 Juli 1935, gedaan bij aangeteekend schrijven van deurwaarder volgens K. B. van 13 Januari 1935, en strekkende in hoofdzaak tot buitenhuiszetting, omdat de aanlegger, op 9 April 1935, volgens de gebruiken der streek, bij deurwaardersambt, opzeg gegeven heeft voor 10 Mei 1935; in andere woorden, de eisch strekt tot de bekrachtiging van den beteekenden opzeg;

Aangezien, eenerzijds, de aanlegger den eisch, noch in de dagvaarding noch in zijn eerste besluiten, geschat heeft, alhoewel de wet op de bevoegdheid geen aanduidingen geeft om bij wettig vermoeden, de geldwaarde van eene bekrachtiging van opzeg te schatten. (Hof van Verbreking, 1 Juli 1886, Pas. I. 286; Vrederecht van Chièvres, 15 Nov. 1898, J. J. P. 1899, bl. 43; Antwerpen, 11 April 1901, Pas. 1902, III bl. 287);

Aangezien anderzijds de verweerder in zijne eerste besluiten, de waarde van het geding schat op meer dan duizend frank voor wat den aanleg betreft, en, wat meer is, dat de verweerder de dagvaarding nietig heet, daar ze gedaan werd als gold het een geding van minder dan duizend frank, te slechten in hoogsten aanleg.

Aangezien, volgens artikel 33 laatste alinea der wet van 25 Maart 1876, in geval de schatting in de dagvaarding ontbreekt, ze in de eerste besluiten niet werd gedaan, en er geene aanduidingen in de wet op de bevoegdheden bestaan om de waarde van het te beoordeelen geschil vast te stellen, alsdan de aanleg vastgesteld wordt door de schatting van den verweerder «le défendeur pourra faire l'évaluation dans ses premières conclusions qu'il prendra sur le fond du procès, et déterminera ainsi le ressort» (art. 33 in fine), derwijze dat de schatting van den verweerder betrekkelijk den aanleg (ressort), in tegenstrijd met de schatting nopens de bevoegdheid (compétence) door den eersten rechter niet mag beoordeeld worden, doch enkel door de rechtbank van beroep (art. 35) Hof van beroep Gent, 20 December 1879, B. J. 1880, bl. 28; Hof van Verbreking, 27 Mei 1886, Pas. I. 243; Afkeurende nota onder vonnis Moescroen, 26 Februari 1897, J. J. P. 1897 bl. 244; Hof van Verbreking, 29 Mei 1911, Pas. I. 309, J. J. P. 1913, bl. 4 studie door Weyland; Hof van Verbreking, 8 Januari 1903, Pas. I. 72.

Aangezien de waarde van het geding de som van duizend frank niet mag overschrijden om de nieuwe rechtspleging, voorzien door het Kon. Besl. van 13 Januari 1935, mogen toe te passen;

Aangezien in casu, met terugwerkende kracht vermits een geding maar één waarde hebben kan, de waarde van het geding, op wettelijke wijze (art. 33) en op bindende wijze (art. 33 en 35), vastgesteld werd boven het voornoemd cijfer van duizend frank, zoo was het niet veroorloofd te dagvaarden bij aangeteekend schrijven, maar moest de dagvaarding door den deurwaarder, in persoon, aan den verweerder of ter woonst van den verweerder beteekend worden, op

straf van nietigheid, want ten opzichte van geschillen wier waarde de duizend frank te boven gaat, zijn de pleegvormen voorzien bij artikel 68 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering substantieele pleegvormen vereischt op poene van nietigheid;

Aangezien Van Eecke, in zijn commentaar op het Kon. Besl. van 13 Januari 1933 (J. J. P., 1935, bl. 23) de uitspraak die we doen voorspeld heeft in deze bevoegdheden: «quand l'action n'aura pas de bases d'évaluation, le demandeur devra l'évaluer pour éviter qu'on ne conteste la validité de sa procédure nouvelle; par exemple en matière d'expulsion».

Om deze redenen, Wij Vrederechter, rechtdoende tegensprekelijk, verklaren den eisch hic et nunc niet ontvankelijk; verwijzen den aanlegger tot de gerechtskosten.

NOTA. — Dit stelsel werd ingeluid door de wet van 1876 op de bevoegdheid: de wet maakt onderscheid tusschen de schatting nopens de bevoegdheid en deze nopens den aanleg. Voor wat de bevoegdheid betreft, dient de Rechtbank in eersten aanleg, in geval van tegenstrijdigheid tusschen de schatting der beide partijen, hare bevoegdheid te onderzoeken en de waarde van het geschil te bepalen, vonnissend aldus op eht incident nopens de bevoegdheid. Voor wat den aanleg betreft: de schatting van eischer is souverain en bindend voor de Rechtbank in eersten graad, indien zij het bedrag in laatsten aanleg overtreft; bij gebrek aan schatting door den eischer, of indien de eischer het geschil heeft geschat beneden eht bedrag in laatsten aanleg, heeft verweerder het recht het geschil te schatten boven het bedrag van laatsten aanleg, en deze schatting van verweerder is, op hare beurt, bindend voor den eersten rechter.

Alleen de Rechtbank zetelend in beroep is gemachtigd te oordeelen dat deze schatting boven het bedrag van den laatsten aanleg overdreven voorkomt, en het beroep af te wijzen (art. 35).

Dit stelsel blijkt duidelijk uit de voorbereidende werken der wet van 1876, en namelijk uit de amendeering van artikel 33 in fine: in het ontwerp luiden de laatste woorden van alinea 2 van dit artikel als volgt: «ET DETERMINERA AINSI LA COMPETENCE ET LE RESSORT». Na uitvoerige gedachtenwisseling in de Kamer van Volksvertegenwoordiging tusschen Mr Thonissen, de heer Minister De Lantseere en de verslaggever Mr Pirmez, werd het artikel geamendeerd en de woorden «LA COMPETENCE ET» weggelaten uit de finale van artikel 33. De heer Minister De Lantseere verklaarde dan uitdrukkelijk de draagwijdte van zijn amendement namelijk dat de bedoeling was 1° wat de bevoegdheid betreft: aan geen der partijen toe te laten door een gansch willekeurige schatting het geschil te brengen voor eene onbevoegde Rechtbank (Vrederecht bij te geringe schatting, Rechtbank van eersten aanleg bij overdreven schatting), en aldus de graden van rechtsmacht door de wet gesteld te ontduiken; 2° wat den aanleg betreft: de bindende kracht der schatting van partijen in eerste orde eischer, en verweerder bij ontstentenis van schatting door eischer te beperken tot de schatting nopens den aanleg, zulks onder kontrol der Rechtbank zetelend in graad van beroep (art. 35).

Dit stelsel is oo klogisch: de Rechter dient zijn eigen bevoegdheid te kunnen onderzoeken; maar men ziet niet in waarom de rechter in eersten aanleg de bevoegdheid van het beroepsgerecht zou dienen te onderzoeken, hetgeen hij nopens de schatting in zake aanleg alleen.

Te meer dat een beslissing van den eersten rechter, nopens de kwestie of hij in eersten of in laatsten aanleg heeft gevonnisd, geen den minsten invloed kan hebben op de al of niet ontvankelijkheid van het beroep; immers art. 10 der wet van 25 Maart 1841 — art. 453 van het Wetboek van burgerlijk procesrecht — zegt duidelijk: «seront sujets à l'appel les jugements qualifiés en dernier ressort, lorsqu'ils ont été rendus par des juges qui ne pouvaient prononcer qu'en première instance. Ne seront recevables les appels des jugements rendus sur des matières dont la connaissance en dernier ressort appartient aux premiers juges, mais qu'ils auraient omis de qualifier, ou qu'ils auraient qualifiés en premier ressort.»

Wat nut heeft het dus nog voor den eersten rechter het geschil nopens de schatting betrekkelijk den aanleg te onderzoeken?

Zie nog nopens het stelsel, de volgende rechtsbronnen: Pand. B. v° «Compétence civile en général», n° 604 tot 613 en arr. Cass. van 27 Mei 1886, aangehaald in de voetnota onder n° 607; v° «Degré de juridiction» n° 607, 609, 678, 680, 681, 756 757. Bontemps T/ III, art. 33, n° 1, 2, 3, 29.

BIBLIOGRAPHIE

L. FREDERICQ. — *Beginnelsen van het Belgisch Handelsrecht.* — d. III. — 1935. Gent. Van Rysselberghe en Rombaut.

In bewonderenswaardige regelmaat gaat Prof. L. Frédéricq voort met de uitgave van zijn levig leerboek van het handelsrecht. Er is onlangs een derde deel verschenen, dat zoo uitvoerig is, dat het is moeten onderverdeeld worden in twee onderscheiden boekdeelen die samen meer dan 1100 blz. beslaan.

Het thans verschenen deel behandelt de zoo gewichtige stof van faillissementen en bankbreuken, uitstel van betaling, akkoord tot voorkoming van faillissement en het gecontroleerd beheer. De thans heerschende economische crisis geeft vandaag meer dan ooit aan dit gedeelte van het groot boek van Prof. Frédéricq een zeer actueel belang.

Het is stellig onnoodig de groote verdiensten van den schrijver te prijzen. We hebben reeds de gelegenheid gehad dit te doen in ons blad bij de verschijning der vorige deelen van zijn werk.

Het boek dat thans voor ons ligt heeft volkomen dezelfde hoedanigheden als zijne voorgangers. Prof. Frédéricq put volledig de stof uit; er ontbreekt niets aan zijne documentatie, hij beheerscht met een schitterende vaardigheid een reusachtige kennis van rechtsleer en rechtspraak. Doch zijn grootste verdienste bestaat er wel in die onafzienbaar uitgebreide stof prachtig te hebben ingedeeld in kleine kapitels die op de eenvoudigste, de klaarste en de meest bevattelijke wijze principen en toepassingen uiteenzetten zoodanig dat het geheel groeit tot een reusachtig gebouw van kennis dat toch volledig toegankelijk blijft voor ieder.

De werken van Prof. Frédéricq over het handelsrecht hebben deze zeldzame verdienste dat ze tegelijkertijd van het grootste nut zullen zijn voor den gevorderden jurist die in de praktijk staat, voor den student die zich wil inwijken in deze wetenschap, en voor den zakenman die er de oplossing zoekt voor juridische moeilijkheden in zijn dagelijksche bedrijvigheid.

Zulks te verwezenlijken is stellig een zeer groote kunst, en Prof. Frédéricq is hierin op uitstekende wijze gelukt. De nauwkeurige verzorging door schrijver aan den dag gelegd brengt mede dat hij voor zijn werk rekening heeft gehouden zoowel met de nieuwste als met de oudere rechtspraak en rechtsleer. Ook de recente besluiten, namelijk deze op het gecontroleerd beheer, maken het voorwerp van een zeer grondige bespreking.

Het is zonder twijfel dat geen werk dat in ons land op dit gebied verscheen, zoomin in de Fransche als in de Nederlandsche taal, het gehalte van dit boek evenaart.

Dat het voorzien is van een rijke verzameling formulieren voor de procedure van het faillissement, uitstel van betaling en van akkoord tot voorkoming van faillissement, verhoogt er nog zeer de praktische waarde van.

Wij koesteren de hoop dat Prof. Frédéricq zoo spoedig mogelijk zijn groot leerboek zal uitbreiden tot het nog overblijvend gedeelte van het handelsrecht, opdat we alsdan zouden kunnen beschikken over het

volledig standaardwerk waarvan thans reeds de drie eerste deelen zijn verschenen en waarop heel de Vlaamsche rechtswereld fier zal zijn.

René Victor.

J. H. ZWENDELAAR. — *Formulaire annoté de procédure civile.* — Tome I. Maison Larcier, Brussel. 1935.

Het uitstekend formulierboek van Zwendelaar was sinds langen tijd bijna niet meer te vinden en in het antiquariaat werden gekke prijzen geboden om de vijf deelen van het werk machtig te worden.

Zwendelaar is dan ook een formulierboek dat in waarde oneindig ver alle anderen overtreft, en dat in elk juridisch cabinet een volstrekt onmisbaar werk-instrument vormt. Hoe is het mogelijk dat het zoo lang geduurd heeft vooraleer van dit uitstekend boek een nieuwe editie werd uitgegeven? Gelukkig is zulks thans eindelijk het geval. Het eerste deel dat onlangs van de pers is gekomen brengt ons de blijde verrassing dat we hier staan voor een geheel nieuw werk dat volledig op de hoogte is van de vereischten van den dag. De heeren Charles Van Reepingen en Pierre Reyntens, die den moed hebben gehad den ouden Zwendelaar te vernieuwen en hem dusdanig te bewerken dat hij aan de moeilijkste eischen voldoet, dienen van harte geluk gewenscht met hun prestatie.

Al de formulieren zijn voorzien van aantekeningen uit de rechtsleer en de rechtspraak die in oneindige mate de waarde van het boek verhoogt.

De laatste uitgave van het werk van Zwendelaar verscheen in 1899. Sindsdien heeft de rechtspraak in een oneindigheid van beslissingen, nieuwe standpunten ingenomen en twijfelachtige vragen definitief beslecht. Dit alles werd door de heeren Van Reepingen en Reyntens met de meest nauwgezette zorg opgezocht en het boek is aldus een betrouwbaar richtsnoer geworden voor al degenen die heden in de rechterlijke praktijk staan.

Het pas verschenen deel behandelt de procedure voor de vrederechten alsook voor de rechtbanken van eersten aanleg, tot en met er in begrepen het onderzoek naar de echtheid der geschriften.

Buiten zijn zeer groote degelijkheid en grondigheid heeft het werk dat ons thans wordt geboden een zeer bijzondere actuele waarde, omdat al de ingrijpende wijzigingen die in de laatste drie jaren toegebracht zijn geworden aan onze wetgeving, in het boek verwerkt zijn en we hier dus voor de eerste maal de vereischte formulieren vinden voor de toepassing van zoovele nieuwe bepalingen, met talrijke opmerkingen en verwijzingen.

De procedure voorzien door de wet van Juli 1932 op de wederzijdsche rechten en plichten der echtgenooten, de nieuwe procedure voorzien door de laatste Koninklijke Besluiten van 1935 op het onderstandsgeld, de nieuwe regelen van bevoegdheid, voor dit alles vinden we hier duidelijke en volmaakte formulieren.

Alle juristen zullen de bewerkers en ook den uitgever uiterst dankbaar zijn voor den ontzaglijken dienst die dit boek hun bewijst.

Met het grootste genoegen hebben we het bericht vernomen dat er van dit degelijk werk ook eene Vlaamsche uitgave zal verschijnen, die zal bewerkt

worden door Mr. A. Rodenbach. De noodzakelijkheid van het gebruik der Nederlandsche taal in de procedure, opgelegd door de wet van 15 Juni 1935, verzekert op voorhand aan deze uitgave het allergrootst succes.

René Victor.

De Uitvoering van het Plan van den Arbeid door het Bureau voor Sociaal Onderzoek. — Antwerpen, De Sikkel, 1935.

L'Exécution du Plan du Travail par le bureau d'études sociales. — Antwerpen, De Sikkel, 1935.

Hoe dikwijls wordt niet aan sociale hervormers en aan uitwerkers van «plannen» de opwerping gemaakt dat het zeer gemakkelijk is algemeene richtlijnen uit te denken om de bestaande maatschappelijke toestanden te wijzigen, doch dat men stuit op onoverkomelijke moeilijkheden zoodra de voorgestelde wijzigingen dienen uitgewerkt te worden en practische maatregelen dienen voorgesteld, vatbaar voor verwezenlijking.

De voorstanders van het plan van den arbeid, ontworpen door Hendrik De Man, dulden dat verwijt niet en ze hebben er zich op toegelegd op zoo kort mogelijke tijd de algemeene richtlijnen van het plan van den arbeid, zooals het aangenomen werd op het Kerstmiscongres der socialistische partij in 1933, om te zetten in concrete juridische teksten waardoor heel dit plan onmiddellijk zou kunnen overgeplaatst worden in de juridische en sociale werkelijkheid. Vijand of vriend van het plan zal moeten erkennen dat deze poging uiterst verdienstelijk is, omdat op deze wijze tenminste de voorstanders zich nauwkeurig reenschap kunnen geven van de gevolgen der beginselen die hun lief zijn, terwijl ook de tegenstanders van het plan thans een concrete houvast hebben om de gevolgen ervan met kennis van zaken te kunnen beoordeelen.

Al hebben de politieke gebeurtenissen der laatste maanden en de deelneming der socialistische partij aan de regeering, voor het oogblik de inzichten van diegenen die een volledige uitwerking van het plan De Man hebben geleverd, van minder actueel belang gemaakt, toch blijft dit boek een document van groote beteekenis en dient het grondig bestudeerd door al degenen die de sociale en politieke gebeurtenissen van dezen tijd ter harte gaan.

Na in de inleiding gewezen te hebben op het onderscheid tusschen de onmiddellijke en de latere doeleinden, wordt als eerste onmiddellijke maatregel uitgeweid over wat genoemd wordt, het in bezit nemen der commandoposten, waarin behandeld wordt over de inrichting van de staatsmacht en het bankstelsel.

Een tweede gedeelte handelt over het economisch herstel, en bespreekt een programma van werken en bestellingen en de financeering ervan.

Een derde zeer uitvoerig gedeelte handelt over alle groote sociale vraagstukken van den dag en geeft bijzondere richtlijnen voor woning- en stedenbouw, onderwijs, sociale hygiëne, gezinsbegroting, landbouwpolitiek, buitenlandsche handel, verdeling van elektrische energie en verzekeringswijze.

De algemeene indruk die het boek laat is deze van een zekere ongelijkheid. Naast zeer merkwaardige uiteenzettingen zijn er heel wat andere van minder be-

lang, doch het geheel is een uiterst verdienstelijke prestatie; het is een daad van moed en het boek bevat een oneindig getal zeer interessante gegevens waarover ieder die zich afvraagt waarheen de tijdsomstandigheden ons drijven, zeer ernstig hoeft na te denken.

J. M.

WETGEVING

WET tot wijziging van artikel 298 van het Burgerlijk Wetboek.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Eenig artikel. Artikel 298 van het Burgerlijk Wetboek wordt ingetrokken en vervangen door de volgende bepaling :

« In geval van echtscheiding bij rechterlijk vonnis wegens overspel uitgesproken, mogen de schuldige echtgenoot en diens medeplichtige slechts na verloop van drie jaar, te rekenen van de uitspraak van de echtscheiding, met elkaar in het huwelijk treden.

» Bij uitspraak van het vonnis tot echtscheiding, kan de rechter evenwel, om ernstige redenen, een korteren termijn bepalen.

» Betrokkenen kunnen, na de uitspraak van de echtscheiding, eveneens om ernstige redenen, aan de rechtbank, die uitspraak gedaan heeft over de vraag om echtscheiding, bij verzoekschrift vragen dat de termijn van drie jaar zou worden verkort.

» Werd de echtscheiding in het buitenland uitgesproken, dan is de rechtbank van de woonplaats van den verzoeker bevoegd.

» De rechtbank spreekt recht over het verzoekschrift, het openbaar ministerie gehoord en de echtgenoot te wiens voordeele de echtscheiding werd uitgesproken, opgeroepen zijnde. De zaak wordt in de raadkamer behandeld.

» In hooger beroep kan slechts worden gekomen binnen vijftien dagen na de beteekening van het vonnis. Voor het Hof van beroep wordt de zaak eveneens in de raadkamer behandeld.

» Het vonnis en het arrest worden in openbare terechtzitting uitgesproken.

» De voorziening in verbreking is schorsend. »

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door den Moniteur bekendgemaakt worden.

Gegeven te Brussel, den 16 April 1935.

WET van 27 Juni 1935, tot wijziging van artikelen 18 en 18bis van de wet op het gouvernement van Belgisch-Congo.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. Artikelen 18 en 18bis uit de wet op het bestuur van Belgisch-Congo worden vervangen door de schikkingen hierna :

« Artikel 18. Na voorloopig te zijn aangewezen voor een tijdperk van werkelijke diensten waarvan de duur drie jaar niet mag te boven gaan, worden de eigenlijke magistraten door den Koning voor goed benoemd voor een termijn van drie en twintig jaar. Nochtans kunnen zij, in de bij decreet voorziene gevallen, voorgoed door den Koning

worden benoemd, zonder te voorloopigen titel te zijn aangeduid geweest.

» De termijn van drie en twintig jaar voor dewelke de magistraten voorgoed worden benoemd, omvat den tijd van door hen in hoedanigheid van magistraat te voorloopigen titel of in elken anderen dienst dan de magistratuur, volbrachte werkelijke diensten.

» Op aanvraag der belanghebbenden of van ambtswege, kan er een einde worden gesteld aan de loopbaan der voorgoed benoemde magistraten, in het 16°, het 19° of het 22° jaar werkelijke diensten van den eersten termijn van drie en twintig jaar, en in den loop van eenen tweeden termijn in het jaar dat volgt op elke driejaarlijkse periode van effectieve diensten sedert hunne wederbenoeming. Er kan slechts van ambtswege, een einde worden gesteld aan de loopbaan der voorzitters, raadsheeren en plaatsvervangende raadsheeren van de Hoven van Beroep, alsmede der voorzitters en rechters van de rechtbanken van eersten aanleg, volgens de voorzieningen hierboven, op de voordracht van den gouverneur-generaal, voor de bij decreet vastgestelde oorzaken, en volgens eensluitend advies van het Hof van Beroep.

» De eigenlijke magistraten die hunne op ruststelling bekomen na ten minste vijftien jaar werkelijke diensten, worden tot het pensioen toegelaten.

» De wedden, het verlof en de pensioenen worden vastgesteld bij decreet.

» Artikel 18bis. De voorzitters, raadsheeren en plaatsvervangende raadsheeren der Hoven van Beroep alsmede de voorzitters en rechters der rechtbanken van eersten aanleg, die voorgoed benoemd zijn, mogen niet meer verplaatst worden zonder hunne toestemming, tenzij bij dringende noodwendigheid en bij voorloopige maatregel.

» Nochtans, mogen de rechters der rechtbanken van eersten aanleg verplaatst worden zonder hunne toestemming, in het gebied der rechtbank van eersten aanleg waartoe zij behooren; zij mogen buiten het gebied worden verplaatst indien er wijzigingen aangebracht worden aan de rechterlijke circumscriptions in dewelke zij hunne ambtsbedieningen uitoefenen.

» In elk geval van verplaatsing, ontvangen de voorzitters, raadsheeren, plaatsvervangende raadsheeren der Hoven van Beroep, alsmede de voorzitters en rechters der rechtbanken van eersten aanleg, die voorgoed benoemd zijn, eene wedde welke ten minste gelijk is aan deze welke aan hunne vroegere ambtsbedieningen was toegekend.

» De Koning heeft het recht de magistraten van het parket te schorsen of af te zetten. De andere voorgoed benoemde eigenlijke magistraten mag hij slechts schorsen of afzetten op de voordracht van den gouverneur-generaal, voor de bij decreet voorziene oorzaken en volgens eensluitend advies van het Hof van Beroep.»

Art. 2. De op het oogenblik van het in werking treden der huidige wet voorgoed genoemde eigenlijke magistraten hebben het recht te kiezen voor het vroegere stelsel.

De vormen, de voorwaarden en de draagwijdte der keuze worden bij decreet bepaald.

Art. 3. Deze wet zal in werking treden op den bij koninklijk besluit vastgestellten datum.

Gegeven te Brussel, den 27^{en} Juni 1935.

KONINKLIJK BESLUIT van 30 Juni 1935, waarbij wordt gewijzigd het koninklijk besluit dd. 13 Januari 1935, houdende beperking en reglementeering van den verkoop met premiën.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,
Aan allen tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op het koninklijk besluit dd. 13 Januari 1935 — getroffen krachtens de machten aan den Koning toegekend met het oog op het economisch en financieel herstel en de vermindering der openbare lasten, bij de wet dd.

31 Juli 1934, verlengd en aangevuld bij deze dd. 7 December van hetzelfde jaar, — houdende beperking en reglementeering van den verkoop met premiën;

Gelet op artikel 2 van bedoeld besluit;

Gelet op artikel 6, 2°, van datzelfde besluit, waarbij wordt bepaald de datum vanaf denwelke artikel 2 vigeeren zal;

Gelet op de wetten dd. 15 en 30 Maart 1935, houdende wijziging en aanvulling van de wetten dd. 31 Juli en 7 December 1934, waarbij aan den Koning bepaalde machten werden toegekend met het oog op het economisch en financieel herstel en de vermindering der openbare lasten;

Op de voordracht van Onzen Ministerraad,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. De tekst van het 2° van artikel 6 van het hoogerbedoeld koninklijk besluit dd. 13 Januari 1935, houdende beperking en reglementeering van den verkoop met premiën, wordt afgeschaft en door den volgende tekst vervangen:

« 2° De verkoop met door zegels, coupons of penningteekens voorgestelde premiën is onderworpen aan de reglementeering voorzien bij artikel 2 van dit besluit vanaf 1 Juli 1935, behoudens wat voorzien is bij het 3° van dit artikel; evenwel is het toegelaten tusschen 1 Juli 1935 en 1 Januari 1936, aankooppremiën voorstellende zegels zonder waardevermelding in omloop te brengen, indien deze zegels bestemd zijn om plaats te nemen in een verzamelboekje dat melding draagt van het aantal en van de gezamenlijke waarde der zegels die hij bestemd is te bevatten. »

Art. 2. Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat vigeeren zal vanaf 1 Juli 1935.

Gegeven te Brussel, den 30^{en} Juni 1935.

WET van 2 Juli 1935, houdende wijziging van sommige bepalingen in verband met het provinciaal en gemeentelijk belastingwezen.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1. De provincie- en gemeenteopcentimes op de grondbelasting en de bijzondere gemeentewegenbelasting worden voor belastingjaar 1935 geïnd alsof de grondbelastingpercentages op 7 en op 8 waren gehandhaafd.

Worden geldig gemaakt de reeds gevestigde aanslagen en de reeds gedane invorderingen waarbij er met de bepalingen van vorenstaand lid rekening werd gehouden.

Art. 2. § 1. Onderstaand lid wordt gevoegd bij artikel 5 der wet van 19 Juni 1922 tot instelling van een fonds der gemeenten en bij artikel 7 van het koninklijk besluit van 24 Januari 1935, n° 72, houdende wijziging van de wettelijke bepalingen op het stuk van de belasting op de automobielen en andere motor- of stoomvoertuigen:

« De Minister van Financiën bepaalt de wijze waarop de aan de gemeenten toegekende sommen worden betaald. »

§ 2. De door den Minister van Financiën bepaalde wijze van betaling is met terugwerkende kracht van toepassing van af het in werking treden van de in § 1 aangehaalde wetsbepalingen.

Gegeven te Brussel, den 2^{en} Juli 1935.

VLAAMSCH E JURISTEN

Abonneert U op het « Rechtskundig Weekblad »

KONINKLIJK BESLUIT van 10 Juli 1935. - Dienstreglement voor het Hof van beroep te Brussel. - Wijzigingen.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de artikelen 4 en 5 der wet van 22 Juli 1927, tot wijziging van de wetten op de rechterlijke inrichting ;
Gelet op artikel 51, § 1, der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken ;

Herzien Onze besluiten van 1 September 1927, 4 Juni 1928, 25 Januari 1929 en 6 Juli 1933 ;

Gezien de adviezen van den eerste-voorzitter van het Hof van beroep te Brussel en van den procureur-generaal bij dat Hof ;

Op voorstel van Onzen Minister van Justitie,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. De artikelen 1, 2, 3, 4 en 5 van het dienstreglement voor het Hof van beroep te Brussel, vastgesteld bij koninklijk besluit van 1 September 1927 en gewijzigd bij koninklijke besluiten van 4 Juni 1928, 25 Januari 1929 en 6 Juli 1933, worden vervangen door de volgende bepalingen :

» Artikel 1. Het Hof van beroep te Brussel is verdeeld in tien kamers.

» Artikel 2. De zeven eerste kamers zijn met de burgerlijke zaken belast.

» De achtste kamer neemt kennis van de voorzieningen in hooger beroep in fiscale zaken in het Fransch en tevens in het Nederlandsch.

» De negende en de tiende kamer zijn belast met de correctioneele zaken en met de zaken van inbeschuldigingstellingen.

» De eerste en de derde kamer nemen kennis van de burgerlijke zaken waarvan de rechtspleging in het Fransch en tevens in het Nederlandsch geschiedt.

» De tweede, vierde, vijfde en zevende kamer nemen kennis van de burgerlijke zaken met rechtspleging in het Fransch.

» De zesde kamer neemt kennis van de burgerlijke zaken met rechtspleging in het Nederlandsch.

» De negende kamer neemt kennis van de correctioneele zaken met rechtspleging in het Fransch.

» De tiende kamer (1° afdeling), neemt kennis van de correctioneele zaken met rechtspleging in het Nederlandsch.

» De tiende kamer (2° afdeling), neemt kennis van de correctioneele zaken waarvan de rechtspleging in het Fransch en tevens in het Nederlandsch geschiedt. Indien de noodwendigheden van den dienst het eischen, kan de eerste-voorzitter tijdelijk de bevoegdheden van de kamers wijzigen.

» Artikel 3. De zeven eerste kamers bestaan uit ten minste vier leden. Zij houden, elke week, ieder drie terechtzittingen van drie uur ten minste, uitsluitend gewijd aan de pleidooien ; de drie eerste kamers, den Maandag, den Dinsdag en den Woensdag ; de vierde, vijfde, zesde en zevende kamer, den Donderdag, den Vrijdag en den Zaterdag. Die terechtzittingen beginnen te 9 uur 's morgens.

» Zij vergadert bovendien, elke week, voor hun beraadslagingen en om een terechtzitting te houden gewijd aan het vervullen van al de andere ambtsverrichtingen dan het hooren van de pleidooien, inzonderheid aan de inleiding van de zaken, aan de regeling van de rol der te bepleiten zaken, aan het hooren van de adviezen van het openbaar ministerie, aan het uitspreken van de arresten.

» Die vergaderingen hebben plaats op dag en uur voor ieder kamer door den eerste-voorzitter bij den aanvang van het jaar te bepalen.

» Artikel 4. De achtste kamer bestaat uit een voorzitter en drie raadsheeren ten minste. Zij houdt, elke week, drie terechtzittingen van drie uur ten minste, uitsluitend gewijd

aan de ter terechtzitting uit te brengen verslagen en aan de pleidooien, n.l. den Maandag, den Dinsdag en den Woensdag. Die terechtzittingen beginnen te 9 uur 's morgens.

» Zij vergadert bovendien, elke week, voor haar beraadslagingen en om een terechtzitting te houden gewijd aan al de andere verrichtingen dan het hooren van de verslagen en aan de pleidooien, inzonderheid aan de regeling van de rol der te pleiten zaken, aan het hooren van de adviezen van het openbaar ministerie en aan het uitspreken van de arresten. Die vergaderingen hebben plaats op dag en uur door den eerste-voorzitter bij den aanvang van het rechterlijk jaar te bepalen.

» Artikel 5. De negende en de tiende kamer bestaan uit een voorzitter en uit ten minste vijf raadsheeren.

» Zij houden, elke week ieder zes terechtzittingen van vier uur ten minste, n.l. den Maandag, den Dinsdag, den Woensdag, den Donderdag, den Vrijdag en den Zaterdag, te 9 uur 's morgens.»

Art. 2. Bovenstaande bepalingen treden in werking den 15^e September 1935.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 10^e Juli 1935.

KONINKLIJK BESLUIT van 19 Juli 1935, waarbij het aantal advocaten bij het Hof van verbreking vastgesteld wordt.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op artikel 31 der wet van 4 Augustus 1932 tot inrichting van de rechterlijke macht ;

Gelet op artikel 27 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken ;

Herzien het koninklijk besluit van 25 Februari 1836, waarbij het aantal advocaten bij het Hof van Verbreking op twaalf wordt vastgesteld ;

Gezien de beraadslaging d.d. 27 Juni 1935 van het Hof van Verbreking betreffende het aantal advocaten bij het Hof van Verbreking ;

Op voorstel van Onzen Minister van Justitie,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Eenig artikel. Het aantal advocaten bij het Hof van Verbreking wordt tot veertien opgevoerd.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 19^e Juli 1935.

KONINKLIJK BESLUIT van 24 Augustus 1935. - Hof van beroep te Brussel. - Getal der kamervoorzitters.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op artikel 1. IVbis, der wet van 31 Juli 1934, aangevuld en verlengd bij de wetten van 7 December 1934 en 15 en 30 Maart 1935, waarbij aan den Koning bepaalde machten worden toegekend met het oog op het economisch en financieel herstel en de vermindering van de openbare lasten ;

Gelet op de wetten van 29 Maart 1929, tot wijziging van de rechterlijke inrichting, en 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken ;

Gezien de adviezen van den eerste-voorzitter van het Hof van beroep te Brussel en van den procureur-generaal bij dat Hof ;

Op voorstel van Onzen Raad van Ministers, die er over beraadslaagd hebben,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Met wijziging van artikel 3 der wet van 29

Maart 1929, is het aantal kamervoorzitters op tien bepaald voor het Hof van Beroep te Brussel.

Art. 2. Met wijziging van artikel 50, § 2, der wet van 15 juni 1935, kan door den Koning niet worden voorzien in de benoeming van meer dan vijf en dertig raadsheeren in het Hof van Beroep te Brussel.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 24^{en} Augustus 1935.

BALIELEVEN

VLAAMSCHER CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

Bestuursverkiezing

Op Woensdag 10 Juli l.l., hield de Vlaamsche Conferentie der Balie van Antwerpen haar laatste vergadering.

Op deze vergadering voerde Mter René Victor het woord en sprak over het corporatisme. Spreker gaf een grondige uiteenzetting van het corporatisme en de verwezenlijking ervan in de verschillende landen en deed uitschijnen waarom hij niet aan een blijvende toekomstmogelijkheid voor het corporatisme geloofde.

Na deze voordracht werd tot de bestuursverkiezing overgegaan.

Werden gekozen :

Voorzitter : Mter Stockmans.
Onder-voorzitters : Mters Van den Brande en Van Cuyck.
Secretarissen : Mters Jacob en Wildiers.

VLAAMSCHER CONFERENTIE DER BALIE BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT

Op Zaterdag, 21 September, hield de conferentie eene korte vergadering. Op de dagorde stond : verkiezing van een nieuw bestuur en aanduiding van den redenaar voor de plechtige openingszitting. Het bestuur werd voor het rechterlijk jaar 1935-36 samengesteld als volgt : Voorzitter : Mr. H. Van De Velde; Onder-Voorzitter : Mr. Raes; Secretaris-penningmeester : Mr. Stals; Bestuurleden : Mrs. Storme, Duchène en Stragier.

De openingsrede zal gehouden worden door Mr. De Vreese, op een nader door het bestuur te bepalen Zaterdag in November.

Naar het voorbeeld van sommige zusterconferenties werd in den schoot der conferentie eene feestcommissie aangesteld. Als leden dezer commissie werden verkozen : Mrs. Varendonck, De Vreese, Bockaert en Wijnants. Bovendien is de secretaris der conferentie van rechtswege lid dezer commissie.

BALIE VAN KORTRIJK

Opening van het rechterlijk jaar.

Bij de opening van het rechterlijk jaar 1935-36 werd de zitting geopend door een gevoelvolle rouwhulde van den heer J. Lagae, Voorzitter van de Boetstraffelijke Rechtbank.

Daarna sprak de heer Lucien Mostaert, Procureur des Konings, in de volgende bewoordingen :

« Mijnheeren,

» In naam van het Parket voeg ik onze rouwbetuigingen bij deze voorgedragen door den heer Voorzitter der Rechtbank.

» De ramp die op 29 Oogst de Koninklijke Familie en

gansch België overviel op zoo'n plotselinge en onverwachte wijze, is te drukkend om ze door woorden te beschrijven of te pogen de gevolgen ervan te verzachten.

» Koningin Astrid had immers reeds alle harten gewonnen toen Zij nog Kroonprinses was ; Zij had onmiddellijk de Belgen verstaan en de sympathie der Natie was Haar aangeworven. — Hare deugden als Vorstin, echtgenote en moeder waren echt en zelfs voorbeeldig.

» Daarenboven Hare ingeborene edelmoedigheid en natuurlijke eenvoudigheid hadden Haar opgelegd zich te bekommeren om het lot der behoeftigen. De initiatieven door Haar genomen waren merkwaardig en gaven Haar recht op den eerbied en erkentelijkheid der misdeelden.

» Moge het onherstelbaar verlies door de jonge Prinsen ondergaan, iets gelenigd worden door de bewogene sympathie waarmede het gansche volk Hun Vader en Hen omringd en een waarborg daarstelt Hunner toekomst.

» Mochten ook de liefdadigheidswerken door de Koningin gesticht, Haar lang overleven.

» Hare gedachtenis zal ten allen tijde bewaard worden in het ontroerd geheugen aller Belgen.»

* * *

Na den heer Procureur nam Meester E. Van den Berghe, staflhouder, het woord, namens de Kortrijksche balie.

Hij sprak als volgt :

« Mijnheeren,

» Met ontroering neem ik hier het woord namens de Balie van Kortrijk en sluit mij aan bij de gevoelige woorden van rouw, die zooveel werden uitgesproken door den heer Voorzitter van de Boetstraffelijke Rechtbank en den heer Procureur des Konings.

» Nog allen zijn wij onder den diepen indruk van het tragisch ongeluk dat ons Volk heeft beroofd van een Edele Vorstin, die in alle kringen bemind was en vereerd.

» Onze stad is juist een van de laatste steden geweest die het voorrecht mochten genieten door Hare Majesteit te worden bezocht.

» Hare voorname gratie, Hare edelmoedige offervardigheid, de mildheid van Haar initiatief tot steun der armen en noodlijdenden hadden alle harten gewonnen. De dood, helaas ! ontrukte Haar aan onze vereering.

» Met onbegrensde loyaliteit voelen wij mede met Zijne Majesteit Leopold III, de vreeselijke ramp van dit zoo treurig en vroegtijdig afsterven.

» Moge Hij, onze Vorst, in de trouw en de liefde van gansch zijn Volk, een balsem vinden voor zijn wonden en zijn diepe smart.

» Steeds zal de Kortrijksche Balie eerbiedig de nagedachtenis van Koningin Astrid bewaren.»

MEDEDEELINGEN

Onze taal in het Gerecht

Wij vernemen dat de heer O. van Slijpe, Bestuurder van de Teaching Club (Elsene-Brussel), die sinds drie jaar bijzondere kursussen in 't Nederlandsch geeft aan een groep advokaten van Brussel, een werk heeft klaargemaakt «Le Néerlandais Juridique» (De Nederlandsche Rechtstaal) ten einde de kennis der taal op rechtskundig gebied te vergemakkelijken. Het werk zal uitgegeven worden door de firma G. Chevalier, Uitgever, Court St Etienne. De prijs ervan bij inschrijving is 60 fr. (ingenaaid: 75 fr.). Van heden af mag men dit bedrag op postcheckrekening n° 387 van G. Chevalier, Court St Etienne, overschrijven.

Dr. De Vliet, Antwerpen, Alfred Somville, bestuurder.